БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 23 (9777) | 1962 оной январиин 27, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Соёл сурталай асуудалаар болоhон республиканска зүблөөн

…эй XXII СЪЕЗД, РЕСПУБЛИКА ДОТОР ХЭГДЭХЭ …Л СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЗОРИЛГОНУУД

…ин обкомой секретарь нүхэр Д. Д. ЛУБСАНОВАЙ элидхэлhээ

…хүн бүхэндэ …үзэл бодол …үүжүүлхэ

…-эй XXII съезд хүн … хүгжэлтэдэ шэнэ …hые элирхэйлбэ,— …лшэ хэлээ. Социа… …дхэлгэнүүдэй түлөө …болон партинуудай …лэй дүнгүүдые сог… …хэй дээрэхи ушар …аашанхи хүгжэлтын …эрэ зааhан байна. …териалнууд, манай …ограмма бүхэдэл… …э удхашанартай. …вет хүнүүд, өөрын… …скэ Программаар, …нэй эрхим оюун бо… …эдэн зуун жэлдэ …ожо ябаhан комму… …кэдэ анха түрүүн …байhанаараа омо…

…зм байгуулха, эб …ай түлөө тэмсэхэ …д съездын хүдэлмэ… …үури эзэлhэн бай… …шье коммунизмын …периализмын ном… …ртийна съездын уд… …буруулха hэдэлгэ …алинда hүгэдэн шү… …ртиин буруушааhан …эб шашалдаа гарга…

…идэнэр алдуу эндүү… …римгойгоор шүүм… …hабди. Эгээл нимэ… …хадаа Сталинда hү… …элгэ тухай, парти …дта тэрэнэй хүндэ …шолонтой байhан ту… …р, сэхэ руунь хэлэ… …байна бшуу. Тиигэ… …хадаа ахадүү парти… …энэхи интернациона… …аа дүүргээ.

…ческа теориин, …ка философиин, хуу… …болон түүхын-пар… …ауканууд талаар …хэhэн алдуунууд ту… …элшэ саашань хэлээ. …гэн хүндэ hүгэдэн …элишэлhэн, партий… …й, идеологическа ху… …бүхы hалбаринууд… …эй хойшолонгуудые …ушар парти болон …зохёон байгуулхы …агада үргэн ехэ зам …э.

…э Союз хүгжэлтын… …шатада мүнөө ороод …э хадаа манай бүхы …лда, тэрэ тоодо соёл …ажабайдалда гүнзэ… …убилалтын болоhые … Соёл сурталай хү… …эгшэдтэ мүнөө хэзээ …иhээ hураггүй ехэ …бигдана. …980 онуудта Бурядай

АССР-эй хүгжэхэ хараа түсэб тухай тобшохоноор тогтоод, соёл сурталай хүдэлмэриин талаар республикын партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тушаа нүхэр Лубсанов хэлээ.

Коммунизмын теори хадаа мүнөө үе сагай зайлашагүй шухала хэрэг болоо гэжэ XXII съезд тусгаар онсолон тэмдэглэhэн байгаа гээд элидхэлшэ саашань хэлээ. Марксистско-ленинскэ теориие, съездын материалнуудые хэдэн олон миллион хүнүүд гүнзэгы ехэ hонирхолтойгоор шудална. Манай республика дотор политическэ гэгээрэлэй hуралсалда 82 мянга гаран хүн хабаадана. Тайлбарилан хэлэбэл, хүдэлмэрилжэ байhан дүрбэн хүн бүхэнэй нэгэниинь кружогууд болон hургуулинуудта орожо, партиин шэнэ Программые, съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые шудална.

Съездын материалнуудые, партиин политикые Ленин шэнги абьяастайгаар, эсэшэ сусашагүйгөөр тайлбарилха гээшэ партийна организацинуудай, бүхы коммунистнуудай түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно. Энэ hуралсалай жэлдэ манай республика дотор гансахан лэ партийна гэгээрэлэй шатаар 3000 гаран пропагандист хүдэлнэ. Тэдэнэй нилээд олониинь ехэ дүй дүршэлтэй болоо, КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые совет хүнүүдтэ hайнаар ойлгуулха хэрэгтэнь партийна организацинуудта туhална. Иимэ пропагандистнуудай тоодо нүхэд Кулев болон Худяков (паровозо-вагонно завод), нүхэр Абашеева («Победа» гэжэ оёдолой комбинат), нүхэр Алексеева (Тарбагатайн аймаг), нүхэд Егодуров, Стрелков (Түнхэнэй аймаг), нүхэр Горин (Кабанскын аймаг), нүхэр Санжиев (Бичурын аймаг) болон бусад олон нүхэд оролсоно.

Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельдэ партийна съездын материалнуудые 220 хүн шудална. Колхозой ударидагшад — парткомой секретарь, правлениин түрүүлэгшэ, тэрэнэй орлогшонор, мэргэжэлтэд кружогуудые хүтэлбэрилнэ. Партиин Программын, Н. С. Хрущевой элидхэлнүүдэй теоретическэ заабаринуудые пропагандистнууд колхозойнгоо, фермэ болон бригадынгаа бодото тодорхой жэшээ дээрэ тайлбарилан харуулдаг байха юм. Тэдэнэр колхозой түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэдэг, ажал эмхидхэлгын дутуунуудые шүүмжэлдэг, оhог назагай хүнүүдые элишэлдэг, үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлдэг байха юм.

Партиин шэнэ Программые, Н. С. Хрущевой элидхэлнүүдые гүнзэгыгөөр шудалхые ажалшадай угаа ехээр хүсэдэг байhан дээрэhээ партийнабэшэ хүнүүдтэ зорюулагдан, олон коллективүүдтэ хэдэн зуун кружок нэмэжэ байгуулагдаа. Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Баянголой нүүрhэнэй шахтануудай болон электростанциин бүхы коллектив съездын материалнуудые шудална. Эдэ бүгэдэ хадаа үнгэрэгшэ жэлэйнгээ социалис уялгануудые дүүргээгүй комбинадайхидай ажал хүдэлмэриие hайжаруулгада горьтойгоор туhалаа.

Мухаршэбэрэй колхоз, совхозуудай олон кружогууд болон семинарнуудта хэшээлынь ажахыгаа дэбжээхэ бодото зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор үнгэргэгдэнэ. Баргажанай аймагта хүдөө ажахын экономикын талаар семинарнуудта съездын материалнуудые шудалан үзэлгэ ажахынгаа ябуулгые бүри гүнзэгыгөөр шэнжэлэн мэдэхэ, арга боломжонуудаа элирүүлжэ, ашаглан хэрэглэлгэдэнь колхоз, совхозуудай эдэбхитэдтэ туhална.

Зүгөөр шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ хүсэн түгэс арга бологшо политическэ гэгээрэлэй hуралсалые зарим партийна организацинууд хэрэглэжэ шаданагүй.

Прибайкальска аймагай Итанциин леспромхоздо коллективэйнь оройдоол арбанайнь нэгэ хуби политическэ гэгээрэлэй hуралсалда хабаадуулагданхай. Кружогуудай занятинууд нэгэтэ бэшэ таhалдадаг. Экономикын эхин hургаал шудалха hургуули хүдэлмэрэе эхилээдүй байhаар. Энэ ушартай парторганизациин секретарь нүхэр Блинников эбсэшөөд hуудаг.

Манай республика дотор агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриин ямараар табигдаhые үнгэрэгшэ зун шалгахадаа КПСС-эй ЦК-гэй бригадын хэhэн ажаглалтануудhаа эдэ предприятинуудай партийна организацинууд зохихо тобшолол хээгүй гэжэ эли болоно. Итанца, Татаурово болон

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

…оёл суртал нэбтэрүүлэгшэдэй ехэ суглаан

…суртал нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгшэ… …рилэгшэдэй республиканска зүблөө… …вариин 25-най заседанинууд дээрэ нү… …сеев (Улан-Удын ПВЗ-гэй парткомой …рь), **Ардаева** (Закаменай «Комму… …олхозой агитатор), **Печкин** (Хойто… …й загаhашадай звеногой агитатор), …в (партиин Бичурын райкомой секре… **…ондуков** (КПСС-эй Улан-Удын горко… …кретарь), **Тараханов** (Кабанскын сов… …ЛТФ-е даагша, агитатор), **Болдогоев** …й радио болон телевидениин комите… …рүүлэгшэ), **Шарастепанов** («Улаан …олхозой агитатор), **Ранжуров** (Кяхтын …й пропагандист), **Стегачев** («Правда …» газетын редактор), **Брун** (Мухар… …й Заганай библиотекые даагша), **Ци…** …(«Бурят үнэн» газетын редактор) гэг… …э хэлээ.

… (январиин 26-да) нүхэд **Гусев** …дактор), **Базаров** (КПСС-эй Баргажанай райкомой секретарь), **Трофимов** (ПВЗ-гэй мастер), **Очиров** (МВД), **Туракин** (Баунт), **Дугаров** (Минпрос) гэгшэд үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр В. Р. Филиппов дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Элидхэлшэ нүхэр **Д. Д. Лубсанов** түгэсхэлэй үгэ дотороо асуудалнуудта харюу үгэбэ. Энэ тэдыгээр суглаан дүүрэв.

Зүблөөндэ хабаадагшад уржадэр үдэшэ оперо, баледэй театр соо «Сэгээн сэнхир Дунай» гэhэн оперо хараhан, үсэгэлдэр «Уласхоорондын байдал тухай» лекци шагнаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанда хабаадагшад: (зүүн гарhаа), Байкало-Кударын аймагай библиотекые даагша П. И. Козулина, Мухаршэбэрэй Шэнэ-Заганай хүдөөгэй библиотекые даагша Е. К. Брун, Баргажанай аймагай библиотекые

hУНГАЛТЫН ҮДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Шэнэ түл—найдамтай гарта

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозоймнай бүхы отделенинүүдтэ хонидой түл абалгын эгээл харюусалгатай хүдэлмэриин хаhа ороод байна. Мүнөө хонишодой бригадануудта сүүдхэдээ 40—50 хурьган абтадаг болонхой.

Хонин ажалда үнинэй хүдэлжэ, дүй дүршэл ехэтэй болоhон хонишод Бадмацырен Буянтуев, Цыремпил Балданов, Цырендоржо Бадмаев, Нанзат Дашиев гэгшэдэй бригадануудта үбэлжэлгэ эмхитэй hайнаар үнгэржэ, түлшье эрхимээр, гарза хоролтогүйгөөр абтажа байна. Январиин 24-нэй байдалаар бригада бүхэндэ 100—150 хурьган абтанхай. Эдэнэр хони, хурьгадайнгаа байра досоогоо ходо хуурай, дулаахан байлгажа, тэндээ түрэхэ дүтэлhэн хонидые 5—7 хоног урид оруулаад, нарин харууhанда табина.

— Хонид эндэ тэндэ хээрэ, газаа хуhамаг хорёо соо хурьгалха болоо hаа, яашье зохихогүй гээшэ. Нарай хурьган ехээр дааража, хүйтэ абабал, саашаа ёhоор өөдэлхэгүй, үбдэхэ, үхэхэдөөшье магад,— гэжэ Бадмацырен Буянтуев хэлэнэ.

Эндэ хурьгадые эхэтэйнь суг байлгажа, кошарно-базова аргаар түлжүүлхэ бүхы түхеэрэлгэ хэгдэнхэй. hаянай туранхайшаг, шадал тамираар hула эхэ хонидоо тусгаар илгажа, толгой бүридэнь 500 грамм үбhэ, 1 килограмм тухай силос, 200 грамм ороохо тарянай зүйл эдюулнэ. Хони, хурьгадай үбшэлхэ болоо hаа, даб дээрэ бага зэргын арга хэхэ тусхай бишыхан ветаптечкэтэй болонхой.

— Нёдондо түл абаха түсэбөө дүүргэжэ бираагүй hэмди. Бригада бүхэн зуун эхэ хонин бүриhөө 68—82 хурьга абаа юм. Харин энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө заабол 100-hаа үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ гээшые гол зорилгомнай гэжэ тоолонобди. Тиигэбэл, ноохо, мяханшье элбэгээр абтажа, олзо доходшье горьтой оруулагдаха ха юм,— гэжэ хонишод мэдүүлнэ.

Тиигэжэ хонишоднай хоёрхон hарын туршада 20 гаран мянган хурьга абажа, нэгэшье үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлхын түлөө аhан шадалаараа оролдожо байна.

Ф. Савельев,
«Совхозный рабочий» гэжэ хэблэмэл газетын редактор,

Ц. Дараев,
Сэлэнгын совхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ.

В. Гагановагай жэшээгээр

Дэрээнэй совхозой малшан Константин Ухинов (Баргажан) ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандажа, саг үргэлжэ эрхимүүдэй зэргэдэ ябалсадаг. Үнгэрhэн жэлдэшье тэрэ даажа абаhан тугалнуудайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 800—900 граммаар нэмээжэ, эрхим амжалтануудые түйлаhан байна.

Мүнөө энэмнай Валентина Гагановагай жэшээгээр тобир тарган малаа ондоо зондо тушаагаад, гээгдэнги гүүртын муудашаhан тугалнуудые даажа абаба.

Ц. Будаев.

Индиин арадта зарюулагдаhан амаршалганууд

МОСКВА, январиин 25. (ТАСС). Индиин Республикын бии болоhоор 12 жэл гүйсэhэнэй ойтой дашарамдуулан, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев Индиин премьер-министр Джавахарлал Нерудэ, Индиин Республикын президент Раджендра Прасадта амаршалгын бэшэгүүдые эльгээгээ.

Амгалан ёhоор зэргэ оршон байха бата бэхи үндэhэ hуури дээрэ Советскэ Союз Инди хоёрой хоорондохи хани барисаан бэхижэжэ, хүгжэжэ байна гээд Н. С. Хрущевой бэшэг соо тэмдэглэгдэнэ. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ, шиидхэгдээгүй уласхоорондын шухала асуудалнуудые эбэй ёhоор шиидхэхэ харгы замуудые бэдэрхэ, мүн hандаран hалажа байhан колониальна гуримуудые эсэслэн hалгаха хэрэгтэ Советскэ Союз Инди хоёр ашагтай hайнаар харилсан ажаллана. Хоёр оронуудай саашадаа харилсан ажаллалга шэнэ дайнай аюулhаа хүн түрэлтэниие хамгаалха, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохо хэрэгтэ туhа нэмэри болохо байна гээд Н. С. Хрущев мэдүүлбэ.

* *
*

Энэ hайндэртэй дашарамдуулан, Индиин профсоюзна нэгэдэлнүүдтэ ВЦСПС амаршалга эльгээгээ.

Куба эрхэ сүлөөтэйшье байгаа, саашадаашье иимэ байха

Америкын арадуудай Гаванада зарлагдаhан конференцидэ хабаадагшадта зорюулагдаhан телеграмма

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Дарлалта мүлжэлгын, ээрхэг түримхэйшүүлэй хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр баатарлиг Кубын хэдэг тэмсэлые бүримүhэн дэмжэхын түлөө таанад Гаванада сугларaат. Иимэ ехэ, үнэн зүб хэрэг бэелүүлжэ байhантайтнай дашарамдуулан, эб найрамдалай тала баридаг совет хүнүүдэй, бүхы совет олониитын нэрэhээ аха дүүгэй амаршалга, халуун талархалаа таанадта хүргэнэбди.

Эдэ үдэрнүүдтэ США-гэй империалис бүлэглэлнүүдэй баадхалгаар Пунта-Дель-Эстедэ зарлагдаhан зүблөөндэ Кубада эсэргүү түсэбүүд зохёогдожо байна. Кубын арадай эрхэ сүлөөе, бэеэ даанхай байдалые хамгаалхын түлөө Латиин Америкын, бүхы дэлхэйн үргэн олониитын хэдэг тэмсэлые бүхы совет хү… совет хүнүүд батаар этигэнэ. Юуб гэхэдэ, эб найрамдалай, социализмын hүрэтэ хүсэнүүд, дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы олониитэ Кубын арадые дэмжэнэ. «Ехэ хүсэ хэрэглэхэ» буруутаhан политика бэелүүлхэ үе саг үни үнгэршэнхэй. Мүнөө үедэ арадууд хамтынгаа хүсэл оролдолгоор империалис этэгээдүүдэй эрхэ сүлөөе усадхан hалгаха аашые болюулжа шадаха байна.

Куба хадаа Америкын эрхэ сүлөөтэй газар байгаа, саашадаашье иимэ мүртөө байха гээд бидэнэр этигэнэбди!

США-гэй ээрхэг түримхэйшүүлэй бэелүүлдэг Кубада эсэргүү шэнэ үгэсэлгэ сохом буруутаха гэжэ бидэнэр этигэнэбди!

Баатарлиг Кубые дэмжэхэ hайн hайхан уг зорилготой хэрэгтэ, Латиин Америкын арадуудай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ … хуряаха, бүхы арадуудай хоорондо бата бэхи эб найрамдал тогтоохо тэмсэлдэ ехэ амжалтануудые түйлахыень конференцидэ хабаадагшадта хүсэнэбди.

Николай Тихонов, уран зохёолшо, эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй түрүүлэгшэ

Михаил Шолохов, уран зохёолшо

Александр Корнейчук, драматург

Алексей Сурков, уран зохёолшо

Евгений Федоров, академик

Дмитрий Шостакович, композитор

Мирзо-Турсун-Заде, уран зохёолшо, Азиин, Африкын оронуудтай эб хамта байха Советскэ комитедэй түрүүлэгшэ

Галина Уланова, ССР Союзай арадай артистка

Анатолий Софронов, уран …

Улан-Удын паровозо-вагонно заводой механическа цехын хүдэлмэришэд энэ жэлдэ электровозууд, тепловозуудые заhабарилжа эхилхэнь. Зураг дээрэ: мастер Виктор Колодин, токарь Михаил Гриценко гэгшэд тепловозуудта табигдаха частьнуудые үзэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Бодото ажалаараа...

Шулуутын леспромхозой заhабарилгын-механическа мастерскойн залуу слесарь Григорий Сидорович Яковлев партиин XXII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, ажалай hайн амжалта түйлаhан байха. Үнэн сэхэ, шударгы ажалаараа суурхажа ябаhан залуу хүдэлмэришэн съездын урдахана КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаа.

Коммунистнуудай агууехэ партиин зэргэдэ абтаhандаа баярлажа, саашадаа бүри hайнаар ажаллажа, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, коммунистын арюун hайхан нэрые бодото ажал хэрэгээрээ харюусуулхаб гэжэ найдуулаад, хэлэhэн үгэдөө хүрэнэ. Модо таллуулха тракторнуудые заhабарилха зуураа, даабаряа үдэр бүхэндэ hайн шанартайгаар 120—125 процент дүүргэнэ. Оролдосотой залуу хүдэлмэришэнэй нэрэ заhабарилгын мастерскойнуудай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнхэй.

— Оролдосотой хүбүүн даа,— гэжэ мастерскойн хүдэлмэришэд тэрээн тухай хөөрэлдэдэг. Советскэ Армиин зэргэдэ алба хэhэнэйнгээ hүүлээр табадахи жэлээ Г. С. Яковлев эндэ ажаллаhаар. Тэрэ гэhээр даабаряа ходо дүүргэхэ, заhабари эрхим шанартайгаар хэхые оролдожо ябана. hайн ажалаараа нүхэдэйнтөө найдабарида хүртэhэн залуу слесарь Г. С. Яковлев хуушан Бэрээнэй сельскэ Соведэй депутадаар hунгагданхай.

Леспромхозой заhабарилгын-механическа мастерскойн хүдэлмэришэд коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэлсэхөөр мүрысэнэ. Тэдэнэй дунда залуу коммунист Григорий Сидорович шалгарна. Бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахынгаа хажуугаар тэрэ ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана, эрдэм мэргэжэлээ ходо дээшэлүүлхые оролдоно. Оройномнай наука, техникэ ямар шэнэ амжалта түйланаб, промышленна предприятинуудай түрүүшүүл ямар үүсхэл гарганаб гэжэ тэрэ хододоо hонирходог.

С. Тюлюкин.

Уралай, Баруун Сибириин барилгашадай зүблөөн болобо

ЧЕЛЯБИНСК, январиин 24. (ТАСС). Томо панельнэ гэр барилгые дэлгэрүүлхэ асуудалаар эндэ болоhон зүблөөндэ Башкириин, Удмуртиин, Алтайн хизаарай, Кемеровскэ, Новосибирск, Омск, Пермскэ, Свердловско, мүн Уралай болон Баруун Сибириин бусад областиин барилгашад бии.

РСФСР-эй «Госстройн» түрүүлэгшын орлогшо Д. И. Суровов элидхэл хээ.

Томо панельнүүдые хэрэглэхэдэ, гэр барилгада хүсэ гаргашалгые гурба дахин бага болгохо, болзорыень хороохо, барилгын үнэ химдаруулха арга олгоно. Гэбэшье Урало-Сибирь шадарай нютагуудай городууд болон хүдэлмэришэнэй поселогуудта томо панелеэр гэр барилга хүсэд дэлгэрээгүй.

Зүблөөндэ хабаадагшад хадаа томо панелеэр гэр бариха хэрэгые түргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй шанарые hайжаруулха хэмжээнүүдые хараалаа, хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай хөөрэлдөө.

СССР-эй МИД-эй хэблэлэй таhагай мэдээсэл

Зарим советскэ газетэнүүдэй корреспондентнүүд СССР-эй МИД-эй хэблэлэй таhагта иимэ асуудалтайгаар хандаба:

Асуудал. США-гэй юстициин министр Р. Кеннедиин Советскэ Союз ерэжэ магад тухай США-гэй зарим газетэнүүдтэ hүүлэй үдэрнүүдтэ шууяан гаргагдана. Энэ хэрэгтэ Советскэ Союз үүсхэл гаргаба юм ха гээд Америкын газетэнүүдтэ баталагдан бэшэгдэнэ. Энэ асуудалаар юу мэдэхэ тухайгаа хэлэхэ аргатай гүт?

Харюу. Америкын хэблэлэй зарим органуудай гаргаhан энэ шууяан тухай бидэ мэдэнэбди. Энэнь гайхахаар, гэлинхээр байна бшуу. Р. Кеннедиин Советскэ Союз ерэхые урилгада совет тала үүсхэл гаргаагүй гээд маанадта мэдээжэ болонхой.

Гэхэ зуура, Советскэ Союз ерээд ошохо хүсэлтэй США-гэй политическэ ажал-ябуулагшад тэрээнээ бэелүүлхэ арга боломжотой байгаа гэжэ …

КПСС-эй XXII СЪЕЗД, РЕСПУБЛИКА ДОТОР ХЭГДЭХ СОЁЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЗОРИЛГОНУУД

Партиин обкомой секретарь нүхэр Д. Д. ЛУБСАНОВАЙ элидхэлhээ

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

аймагай бусад поселогууд болон тосхонуудта политическэ hуралсалай hулаар табигдаhантай КПСС-эй Прибайкальска райком эбсэшэнхэй.

Пропагандистнуудтай хэгдэдэг хүдэлмэри энэ hуралсалай жэлдэ зарим зэргээр hайжараа. Пропагандистнуудай республиканска хоёр семинар, аймагуудта 3—4 семинар үнгэргэгдөө. Кабанскын, Заиграйн, Хорниин, Мухаршэбэрэй аймагуудта кружогуудай, семинарнуудай, политhургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ методическа болон бодото туhаламжа үзүүлхэ хүдэлмэри эмхидхэгдэнхэй. Улан-Удэдэ, аймагуудта олониитын хабаадалгатайгаар ажалаа эрхилдэг политическэ гэгээрэлэй 68 кабинет байгуулагданхай.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэри, лекционно пропаганда хадаа ажалшадые политическээр хүмүүжүүлхэ шухала арга болоно. Республика дотор 15 мянга гаран агитатор хүдэлнэ, политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй 4 мянган гэшүүн лекцинүүдые уншана.

Олониитэтэй хүдэлмэри хэхэ шэнэ онол арганууд hүүлэй үедэ бии болоо. Хорниин партийна организацида съездын материалнуудые тайлбарилха, шудалха хэрэгэй ямараар табигдаhан тухай асуудалые КПСС-эй обкомой бюро hаяхан хаража үзөө. Арбан айл бүхэндэ хүдэлмэри ябуулха агитаторай гэр бии болгохо талаар партийна организациин үүсхэлые бюро hайшааhан байна. Мүнөө Хоридо 40 гаран, Баргажанай аймагта 100 гаран, Яруунын аймагта 50 нимэ гэр тодорхойлогдоо.

Гэр байрадахи лектори, зунай агитталмай, «Дэлхэйн картын дэргэдэ» гэhэн темээр клубуудта, улаан булангуудта, ондоо тээшье үнгэргэгдэдэг хөөрэлдөөнүүд шэнэ үүсхэлнүүдэй тоодо оролсоно. Асуудалнуудта харюу үгэхэ үдэшэнүүд, теоретическэ болон экономическа конференцинүүд гэхэ зэргын онол арганууд хүн зоной дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Саг үргэлжэ хүдэлдэг агитпунктнууд олохон аймагуудта ехэ хүдэлмэри хэнэ. Мүнөө СССР-эй Верховно Советдэ hунгаха hунгалтада бэлэдхэлэй хэгдэжэ байhантай дашарамдуулагдан, hунгуулиин участок бүхэндэ агитпункт нээгдэхэ байна.

Мал ажалай фермэнүүдтэ культбазануудые байгуулхада таарамжатай гэжэ элирээ. Республика дотор 240 культбаза хүдэлhэн байна. Зарим аймагуудта, илангаяа Зэдын, Кяхтын, Хорниин аймагуудта партиин райкомууд, гүйсэдкомуудай культурын таhагууд культбазын удхашанарые тооногүй. Тиимэhээ культурын эдэ гуламтануудай зариманиинь хүдэлдэггүй байха юм. Хүдэлмэришэд, колхознигууд болон алба хаагшадай гэр бүлын гэшүүдэй, пенсионернүүдэй дунда, тэрэшэлэн мал ажалай, ой модоной болон загаhанай промышленностиин, илангаяа үйлэдбэриин холын участогуудайнь хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-политическэ, культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ехэ дутуугайгаар табигданхай.

«Знание» гэжэ бүлгэмэй гэшүүдэй хүсөөр 1961 ондо республика дотор 35200, тэдэнэй 4700-нь шэнэ Программа болон съездын шиидхэбэринүүд тухай лекцинүүд уншагдаа. Гэбэшье бүлгэмэй гэшүүдэй бултадаа эрдэм дэлгэрүүлгэдэ элэбхитэйгээр хабаадалсаhан байгаа hаань, бүлгэмэй Бурядай отделениин ажал-ябуулга бүри үрэ ехэтэй байха hэн. Бүлгэмэй нилээд олон гэшүүд оройдоошье лекци уншадаггүй. Түмэр замай техникумэй түүхын багша нүхэр Шмулевич, түүхын наукын кандидадууд нүхэд Хаптаев, Матханов, экономическа наукын кандидат нүхэр Могордоев, нүхэр Матхеев болон бусад лекци уншадаггүй. Бүлгэмэй Түнхэнэй, Прибайкалиин, Кабанскын, Мухаршэбэрэй, Заиграйн аймагай отделенинүүд hулаар хүдэлнэ.

Зарим лекторнүүд удха муутай лекци хэлэдэг. Коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури тухай экономическа наукын кандидат нүхэр Дырхеев hаяхан залуушуулай үмэнэ лекци хээ. Тэрэ хадаа өөрынгөө лекцинэ шулуун зэбсэгтэ үе сагhаа эхилhэн байгаа. Удаань социалистнуудутопистнуудай үзэл бодол тухай дурдаад, эсэстэнь гол юумэ тухайгаа тобшохоноор хэлэhэн байна. Энэ үндэhэ hуури байгуулха, коммунизмын үедэ ажаhууха зэргэтэй залуушуул мүнөө юу хэхэ ёhотойб гэжэ хэлэгдээгүй байшоо. Нимэ лекци хэндэ хэрэгтэй гээшэб? Бүлгэмэй путевкоор лекцинүүдые уншадаг нүхэр Башухаев теоретическэ болон методическа горьтой алдуунуудые хэдэг байна.

Шанар hайнтай, удха түгэлдэр, зорилго хүсэнги лекцинүүд, элидхэлнүүд, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг байха ёhотой.

Соёл сурталай хүдэлмэриин политическэ удхашанарые дээшэлүүлхэ асуудалнуудта райкомууд, соёл сурталай бүхы организацинууд, партийна эхин организаци бүхэн гол анхаралаа хандуулха ёhотой.

Ажалда коммунис ёhоор хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ

«Общественэй бүхы гэшүүдые ажалда коммунис ёhоор хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгые партимнай хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин гол асуудалда тоолоно» гэжэ КПСС-эй Программа соо хэлэгдэнэ.

Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ эмхидхэгдэhэн коммунис субботнигуудые ажалдаа коммунис ёhоор хандалгын эхин үзэгдэл мүн гэжэ Владимир Ильич Ленин харадаг байhан юм. Эдэ шэнэ шэнжэнүүдые парти анхаралтайгаар дэмжэн дэлгэрүүлжэ, улам саашадань хүгжөөгөө.

Республика дотороо анха түрүүн коммунис ажалай предприяти болоhон Улан-Удын нарин сэмбын фабрикада (директорынь нүхэр Альцман, партийна бюрогойнь секретарь нүхэр Семенькова, фабкомойнь түрүүлэгшэ нүхэр Ноздреватых) энэ хүдэлмэри шадамар hайнаар ябуулагдана. Коллективээ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы инженернүүд, технигүүдынь хабаададаг байна. Хүдэлмэришэдэйнгөө политическэ, юрэнхы ба техническэ эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхын түлөө олониитээрээ доботолго хэжэ байнхай. Бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй 95 процентнь hурана.

Үнэхөөрөө коммунис ёhоор ажалдаа хандадаг ябадал фабрикын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда улам үргэнөөр дэлгэржэ үргэлжэлhөөр. Үдэр бүри ажалай шэнэ үүсхэл гаргагдана.

Мүнөө Бурят орон доторхи коммунис ажалай хүдэлөөндэ 75 мянган хүн хабаадана. 750 цех болон бригаданууд, 14 мянган хүдэлмэришэдтэ энэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой. Нимэ патриотическа хүдэлөөн промышленность болон хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ ехээр нүлөөлнэ. Тиигэбэшье коммунис ажалай түлөө тэмсэлые хэрэгсээдэггүй хүнүүд ажахын, профсоюзай, партийнашье хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үшөөл бии.

Оймурай, Кабанскын, Октябрьска ба бусад хэдэн совхозуудаар коммунис ажалай түлөө хүдэлөөндэ тон үсөөхэн хүн хабаадана. Ажаhуудалай хэрэгсэлнүүдые хангадаг, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, элүүрые сахилгын, гэгээрэлэй, соёл культурын предприяти болон эмхи зургаануудта социалис мүрысөөнэй шэнэ формонуудые хүгжөөхэ асуудалда анхарал дутамагаар хандуулагдана. Тиигээд тэдэ предприяти ба эмхи зургаануудта ажалай журам ходо эбдэгдэдэг, нюдэ далдалан мэхэлхэ, хоб-доглон хэнтэглэхэ, өөрынгөө уялгада үнэн сэхэ бэшээр хандаха ябадал али олон үзэгдэнэ.

Клюевскэ модоной заводой директор нүхэр Пронюк ажахын шадамар хүдэлмэрилэгшэ тоотой юм. Тиигэбэшье тус коллективэй ажабайдалые анхаралтай наринаар хараад үзэбэл, хүн зоной дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха асуудалнуудта директорынь анхаралаа табидаггүй байна. Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн тухай асуудал партийна, хамтын суглаанууд дээрэ нэгэшье дахин табигдаагүй байшоо. Энэ заводто коммунис ажалай түлөө мүрысэдэг 7 бригада бии нэрэтэй аад, тэдэнэй зариманиинь уялгашье абаадүй байhаар. КПСС-эй XXII съездын дүнгүүдтэ зорюулагдаhан нэгэшье партийна гү, али профсоюзай суглаан энэ заводто январиин 9 хүрэтэр болоогүй байгаа.

Шэнэ, түрүү юумэнэй түлөө хаа хаанагүй үргэнөөр тэмсэхэ гээшэ коммунизм байгуулгын мүнөөнэй шатада хэзээ хэзээнэйхиhээ шухала болонхой. Хэрбээ эрхим хүнүүдэй дүй дүршэл бүгэдын шадабари болгогдоо hаа, манай хүдэлөөнэй бүри түргэнөөр урагшаа дабшахань элитэ!

Хэжэнгын совхозой Ц. Б. Буянтуевай хүтэлбэрилдэг хонишодой ажахын тоосоото бригада жэлhээ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриhөө 100—103 хурьга абажа түлжүүлнэ. Тиихэдэнь бүхы Хорниин аймаг соо 100 эхэ хонин бүриин 57—66 хурьга абадаг байна. Бултадаа нүхэр Буянтуев шэнгеэр ажаллаа hаань, манай отаранууд али тухай ехээр хүгжэхэ байгааб.

Прибайкалиин аймагай «Путь к коммунизму» колхозой гахайшан А. И. Решетов үнгэрэгшэ жэлдэ 800 гаран гахай шахаhан юм, харин тиихэдэ бүхы аймагынь оройдоо 1350 гахай гүрэндэ худалдаа. Хэрбээ табаханшье гахайшад Решетовэй дүй дүршэлые халан абаа hаань, гахайн мяха гүрэндэ худалдаха түсэбөө аймагань хоёр, гурба дахин үлүүлэн дүүргэхэ бэлэй. Гэбэшье манай эндэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл үшөөл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Тэрээнhээ боложо, олохон дутуу дунданууд тохёолдодог, тиигээд мал ажал, ой модоной промышленность, барилга гэхэ мэтэ республикымнай арадай ажахын хэдэн hалбаринууд гээгдэлдэ орооhон байна.

Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай зарим хүтэлбэрилэгшэд түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ хэрэгhээ таhаранги байhаар. Закаменай аймагтахи соёлой нэгэ нүүдэл байшангые нүхэр Гонгорова хүтэлбэрилдэг юм. Энэ байшангай хүдэлмэрилэгшэд мал адуулагшадай, хонишодой дүй дүршэлые хайшан гэжэ дэлгэрүүлнэт гэжэ тэрээнhээ асуухада:

— Тиимэ түрүүшүүл тухай юушье дуулаагүйлби,— гэжэ нүхэр Гонгорова харюусаа.

Тиигэhээр мэдэхэдэ, нүхэр Гонгорова түрүүшүүлэй дүй дүршэлые мэдэхэhээ байтагай, съездын материалнуудтайшье танилсаагүй байшоо. Соёл гэгээрэлэй нимэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүгhөө партийна организацинуудта ямар «туhа хүргэхэ» байhан тухайнь хэлэлтэгүй.

Түрүү дүй дүршэл согсолон харуулха, нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ хэрэгые хуулита болгохо шухала. Энэ хэрэгтэ элдэб hаад тойбо татадаг ушарнууд партийна ба гүрэнэй журам эбдэhэн ябадал гэжэ харагдаха ёhотой.

Соёл сурталай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ элидхэлшэ нигэжэ хэлээ: соёл сурталай хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые хэмжэн тодорхойлхо шэгнүүр гэжэ бии гү? Тиимэ шэгнүүрнүүд бии! Хилээмэ, хлопок, металл, нүүрhэ шэгнэдэг тэдэл шэгнүүрнүүднай хэрэглэгдэхэ болоно! Соёл сурталай хүдэлмэриие тодорхойлхо гол хэмжүүр — үйлэдбэриин үрэ дүн, олониитын ажалай эдэбхиин ургалта болоно.

Бидэнэй ажал-ябуулга, Бурят ороной соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй ажал-ябуулга тиимэ шэгнүүрнүүд дээрэ табигдахадаа, ямар сэгнэлтэ абаха болоноб? Түрүү предприятинуудай 1961 оноййгоо даабаринуудые нилээд ехээр үлүүлэн дүүргээд, түсэбhөө гадуур 7378 мянган түхэригэй продукци үгөөд байхадань, республикын промышленность бүхы дээрээ продукци бүтээн гаргаха түсэбөө юрэдөөл 98 процент дүүргээ.

Хүдөө ажахын жэлэй дүнгүүдшье баhал бирагүй байна. Мяха худалдаха түсэбөө 88 процент, hү—84 процент дүүргээбди. Эдэ дүнгүүд манай соёл сурталай хүдэлмэриин аша үрые тодорхойлхо сэгнэлтэ болоно. Үнгэрэгшэ жэлэй ажал хэрэгhээ hургаал абажа, дутуу дундануудаа элирүүлэн, тэдэнэй тохёолдоhон шалтагаануудые hайса шэнжэлхэ, бүхы хүдэлмэреэ эрид шэнэдхэн эмхидхэхэ ёhотойбди.

Үхибүүд болон залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхарал ехээр хандуулха

Ажалшадай эрдэм болбосоролые улам дээшэлүүлхэ, ургажа байгаа залуу үетэниие коммунизмын хүсэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ ехэ зорилгонууд КПСС-эй Программа соо хараалагданхай. Энээнтэй дашарамдуулан hургуулинуудта, арадай гэгээрэлэй бүхы эмхи зургаануудта, партийна, комсомолой организацинуудта мүнөө ехэ эрилтэ табигдана.

Республика доторхи дээдэ эрдэмтэй хүнүүдэй тоо 1939 онhоо хойшо 3,5 дахин, тиихэдэ дунда hургуулитай хүнүүдэй—83,3 процентээр нэмэhэн байна. Мүнөө республика дотор ажалладаг зургаан хүн бүхэнэй нэгэниинь дээдэ гү, али дунда hургуулитай болоо. 10 мянган хүн бүхэндэ студентнэрэй хүртэсын талаар Бурят ороннай Франци, Итали, Баруун Германи мэтын капиталис оронуудай урда оронхой. Нимэ гайхамшаг туйлалта имагтал социализмын эрхэ байдалда туйлагдаха байнал.

Гэхэ зуура, манай республикын гурбадахи хүдэлмэришэн бүхэнэй нэгэниинь Программын эрилтэдэ харюусахаар эрдэм hургаалтай болоодүй байна. Тиимэhээ бүхы үхибүүдые hуралсалда хабаадуулхаhаа гадна, мүн урда тээнь hуража шадаагүй хүдэлмэрилэгшэдэй юрэнхы эрдэм дээшэлүүлхэ оролдолго гаргаха ёhотой болонобди.

Кабанскын, Баргажанай аймагуудай түрүү багшанарай, пединститудай студентнэр нүхэд Долгих, Калашников, Батомункуев болон бусадай хамтынгаа хүсөөр залуушуулые hургаха hургуули ба курсануудые эмхидхэhэн үүсхэлые али болохоор дэмжэхэ шухала.

Дээдэ hургуулинуудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин муугаар ябуулагдажа байhые юун гэршэлнэб гэхэдэ, тэдэниие дүүргэhэн зарим хүнүүд эрхэтэнэй уялга дүүргэлгэhээ арсадаг — томилогдоhон газартаа ошодоггүй ушар бии.

КПСС-эй райкомууд, горком институдуудта анхарал багаар табидаг, студентнэрэй дунда ябуулагдаха соёл сурталай хүдэлмэридэхи дутуу дунданнуудые зайсуулха хэмжээ абадаггүй байна. Hүүлэй жэлнүүдтэ комсомолой райкомой, горкомой гү, али обкомой нэгэшье секретарь студентнэрэй урда үгэ хэлээгүй. Тэдэнэр тоосоото-hунгуулиин суглаануудай үеэр лэ ошодог заншалтай.

Хуушанай хог үлэгдэлнүүдтэй эрид шууд тэмсэхэ

Коммунизмда орохо гээшэ совет хүнүүдэй ухаан сэдьхэлые коммунизмын суртал бодолтойгоор, ниитынгээ уялга мэдэхэ, арадуудай хани барисаае улам бэхижүүлхэ, патриотизмын үзэл суртаалтайгаар хүмүүжүүлхэ, манай хэрэгэй зайлашагүй илаха байhанда этигэдэг, шэнэ Программа соо найруулагдаhан коммунизм байгуулагшын сахиха ёhо заншалай хуулиин эрилтые дүүргэдэг байхаар хүмүүжүүлхэ гэhэн удхатай. Энэмнай мүн зарим хүнүүдэй ухаан бодолдо үлэhэн хуушанай үлэгдэлнүүдтэй, ажалhаа хулжагшадтай, архиншад, хулигаануудтай, нюдэ далдалан мэхэлэгшэдтэй эрид шангаар тэмсэхэ гэhэн удхатай.

Гэхэ зуура, манай республика доторхи арадай hайн дуранай дружинанууд, нүхэдэй сүүдүүд олонхидоо хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Архидалга манай хорото дайсан болонхой. Тэдэ энээнтэй hула муугаар тэмсэнэбди. Хорюултай байбашье hаань, Байкало-Кударын, Сэлэнгын, Тарбагатайн ба бусад аймагуудай, мүн Улан-Удэ хотын магазинууд, столовонуудта үглөөнhөө үдэшэ орой болотор архи наймаалдаг заншалтай. Ресторануудта архи худалдаха гурим баhал сахигданагүй.

Совет бүлые бэхижүүлхын түлөө ойлгуулламжын хүдэлмэри бүри hайнаар ябуулха, хүнүүдэй гэр бүлэдэнь ниитын ёhо гурим сахиулгын түлөө ниитын организацинуудай, тэрэшэлэн алба захиргаанай зургаануудай харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала.

Элидхэлшэ болбол шажанда эсэргүү пропагандын зорилгонууд тушаа саашадаа тогтожо хэлээ. Шажанда эсэргүү пропагандын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн КПСС-эй обкомой VII пленумhээ хойшо мухар hүзэгтэнэй дунда партийна, зарим советскэ ба комсомолой организацинуудай ябуулдаг хүдэлмэри үлэ мэдэг hайжараа гэжэ тэмдэглэбэ.

Тиигэбэшье шажанда эсэргүү пропаганда ехэнхидээ тон юрэнхыгөөр ябуулагдана, тэрээн дээрэhээ нүлөө багатай байна. Партийна эхин организацинууд зоной дунда ябуулагдадаг атеис хүмүүжүүлгын хүдэлмэриhөө олохон ушарта таhаранги, тиигээд шажанай үлэгдэлнүүдтэй шангаар тэмсэдэггүй байна.

Мухар hүзэгтэй түрэлхид городой зарим hургуулинуудта hурадаг үхибүүдые церковьтэ мүргүүлхээ абаашажа, тон таарахагүй ябадал гаргана. Тэдэ Улан-Удэ городой партийна, комсомолой организацинууд тиимэ ябуулгада хайхарамжагүйгөөр хандана.

Шажанай бүдүүлиг аашал гаргаhан эдэ, мүн бусадшье баримтануудые КПСС-эй Октябрьска райком, түрүүшын ээлжээндэ тэрэнэй секретарь нүхэр Петченова үнинэй мэдэжэ байбашье, эрид хэмжээ абанагүй.

Бичурын, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн, Октябрьска районуудай партийна, советскэ органууд тэндэхи нютагай хуулиин зургаануудай бүридхэлдэ ороогүй уставщигуудай, ламанарай ябуулга хэжэ байхадань, хэрэгсээнгүй орхино.

Теэд шажанда эсэргүү тэмсэлэй гол зүйлынь юуб гэхэдэ, шажанай номнолой худал хуурмагые, хорото харша байhые мухар hүзэгтэндэ оролдосотой, тэсэмгэйгээр ойлгуулха шухала. Энэ хэрэгтээ амжалта туйлаа hаамнай, церквиин попуудтаяа, дасангай ламанартаяа хамта хэндэшье хэрэггүй болохонь элитэ.

Соёлой эмхи зургаануудай үүргэ ба харюусалга улам дээшэлүүлхэ

Бурядай литература ба искусство хүгжөөхэ асуудал тухай элидхэлшэ саашань хэлэбэ. Мүнөө сагай темэдэ зорюулан манай уран зохёолшод бэшэдэг болоhониинь тон ехэ hайшаалтай гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Совет хүн —коммунизм байгуулагша манай уран зохёолшодой шэнэ шэнэ зохёолнуудай геройнууд болон ороно. Ц. Хамаевай «Далижаhан дальбараанууд», С. Ангабаевай «Hайн даа, нүхэдүүд», Ц. Шагжинай «Сэлмэг тэнгэри», Ц. Номтоевой «Далинууд», Ц. Галсановай «Дулмаадай» гэhэн зохёолнууд энэ баримтые гэршэлнэ бшуу. Эдэ номууд бултадаа мүнөө сагай колхоз, совхозуудай ажабайдалые харуулна.

Hүүлэй хоёр жэл соо зургаан романуудай бэшэгдэhэн ушар хадаа бурядай литературын бэеэ бэелжэ байhые эли тодоор гэршэлнэ.

Барадий Мунгоновой «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэжэ ном республикадаа хэблэгдэхэhээ гадна, мүн Москвада гараhан байна. Чимит Цыдендамбаев Доржо Банзаров тухай хоёрдохи номоо бэшэжэ дүүргэбэ. Энэ зохёолынь бурят хэлэн дээрэ хэблэн гаргагдаад, ород хэлэн дээрэ оршуулагдажа hаяар гарахань. Жамьян Балданжабон «Паровоз хуугайлна» гэжэ роман хэблэн гаргаа. Африкан Бальбуровай «Истоки» гэжэ hонин роман «Байгал» журналда хэблэгдээд, мүнөө Москвада хэблэн гаргагдахань. Залуу уран зохёолшод Исай Калашников, Владимир Корнаков гэгшэд «hүүлшын сухарилга», «Мундаргын оройгоор гэрэл сасараа» гэhэн зохёолнуудые бэшээ юм.

«Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэжэ Б. Мунгоновой гансал романай мүнөө үеын байдалда зорюулагдаhаниинь ехэ гэмшэлтэй. Бидэнэртэй хамта ажаhуужа, ажаллажа байhан коммунизм байгуулагшадые манай уран зохёолшод хүсэдөөр үшөө харуулжа шадаадүй байна. Зохёолнууд уран hайханайнгаа талаар үшөөл hулашагаар бэшэгдэнэ. Республикын уран зохёолшодой союз, номой хэблэл бэшэгдэhэн зохёолнуудые hайса зүбшэн хэлсэжэ, заhуулаад хэблэхэ ёhотой.

Республикын поэдүүд мүнөө үеын хүнүүдые хүсэдөөр, hайнаар харуулдаг боложо байна. Бата Базароной, Дамдиновай, Улзытуевай, Жимбиевэй, Галсановай, Бадмаевай, Щитовой олон шүлэгүүд олониитын дунда суурхаха ёhоороо суурхаа. Энээнтэй хамта удха муутай, уран hайханайнгаашье талаар hула, нэгэ үдэрэй шүлэгүүд хэблэлдэ гарадаг. Жэшээнь, бүхы талаараа hулахан «Студентнүүд» гэhэн Щитовой поэмэ радиогоор дамжуулагдаа hэн. «Уужам талын дуунууд» гэhэн Жимбиевэй суглуулбари соо hайн темэдэ бэшэгдэhэн аад, hулаханаар зохёогдоhон олон шүлэгүүд бии.

Уран зохёолой шүүмжэлэл ехэ hула гэжэ тэмдэглэхээр. Газетэнүүд болон журналай хуудаhануудта уран зохёол тухай бэшэгдэhэн статьянууд хаа яа гарадагшье hаа, бүхы дээрээ литературын хүгжэлтэhөө шүүмжэлэл ехээр гээгдэнэ, манай уран зохёолдо мүндэлэн гаража байhан шэнэ шэнэ зүйлнүүдые обеорногүй. Залуу уран зохёолшодой хүдэлмэри тухай бэшэгдэhэн шүүмжэлхы статьянууд, шэнэ номууд тухай рецензинүүд олон аал? Үсөөн бшуу даа.

Бурядай, Эрхүүгэй ба Читын уран зохёолшодые «Байгал» журнал хүдэлмэридөө хабаадуулна, залуу уран зохёолшодто туhаламжа үзүүлнэ. Гэбэшье энэ журналай хүдэлмэридэ яараха, тэбэдэхэ ябадал усадхагдаагүй, ганса нэгээрээ шухала асуудал шиидхэхэ ушар үзэгдэhэн зандаа. Энээнэй гэмээр hуланууд, удха муутай, Вершининэй пьесэнүүд ба шүлэгүүд мэтэ зохёолнууд журналай хуудаhанда хэблэгдэнэ. Эндэ гарадаг очеркнууд удха муутай, мүнөө үеын хүнүүдэй ажал хэрэгые гүн гүнзэгыгөөр харуулжа шаданагүй.

Драма хадаа мүнөө сагай эрилтэhээ яахын аргагүйгөөр гээгдэнэ. Hүүлэй хоёр жэлэй турша соо бэшэгдэhэн пьесэнүүд тоогойнгоошье, уран hайханай удхынгаашье талаар мүнөө үеын хүн зоной эрилтэ яашье хангаханагүй. Пурбуевай «Нютагайхид», Ц. Шагжинай «Залуу наhан» гэжэ пьесэнүүд соо ажабайдалай зүрилдөөнүүд уран хурсаар харуулжа шадагдаагүй, сюжедэйнгээ талаар тон hула. Гүн гүнзэгыгөөр ажаглалта, тобшолол хэнгүйгөөр бэшэгдэhэн зохёолнууд мүн.

Энээнэй гэмээр манай театрнууд, илангаяа бурядай драмтеатр табиха пьесэгүй болошоод байна. Гэхэтэй хамта, бурят театрнай дүршэл ехэтэй, оюун бэлигтэй артистнуудтай, залуушуулынье бэлигтэй бэрхэнүүд. Hайн пьесэнүүдэй байгаа хадань эдэнэр магтагдашагүй, тодо hонор образуудые гаргаха байна.

Оперо ба баледэй театр hүүлшын хоёр жэл соо оройдоол нэгэ ехэ зохёол «Борис Годунов» гэжэ оперо харуулаа. Иигэжэ театрынгаа hайн hайхан гурим ёhые үргэлжэлүүлэн хүгжөөбэ гээшэ. Мүнөө хэжэ байhан юумэниинь үшөө багашаг, ородой ба баруун оронуудай классигуудай эрхим зохёолнуудтай хүн зониие хүсэд танилсуулжа шаданагүй.

Мүнөө үсын байдалые харуулха талаар ород драмын театр бэшэнhээ дээрэ байдалтай. Мүнөө үеын байдал харуулhан зүжэгүүд энэ театрын сценэ дээрэ ехэнхи hуури эзэлнэ. Зүжэг харагшадые коммунис шэнжэ шанартайгаар хүмүүжүүлхын, hайн hайхан үзэл бодолтой болгохын тулада актер өөрөө hайн hайхан үзэл бодолтой байха ёhотой. Гэтэр театрнуудта соёл сурталай хүдэлмэри муугаар ябуулагдана.

Бурядай уран зураашадай, композиторнуудай союзуудай ажал-ябуулга тухай элидхэлшэ тогтон хэлэбэ.

Уран hайханай кружогуудай хүдэлмэри h...
эдэ коллективүүд...
репертуарые уран...
удхыншье талаар...
ха, эдээндэ олон х...
баадуулха шухала...
гоор дээдэ hург...
зарим дунда hург...
дэргэдэ ниитын...
факультедүүд...
Эдээндэ hураhан...
дуунай, хатарай...
ска кружогуудай...
лэгшэд болон хоё...
жэл абажа гарах...
дууд болон хүдөө...
дай уран hайхан...
вүүдтэ туhаламжа...
дэлмэри муу са...
Нимэ шефскэ...
оперо ба баледэй...
артистнуудые хаб...
гатай.

«Правда Бурят...
үнэн», «Бурядай...
болон аймагай с...
нүүд hүүлэй үедэ...
тойгоор, партиин...
териалнуудые но...
рүүлхэ асуудалну...
публикын экономи...
гэгээрэлэй хүгжэ...
боотойгоор харуул...
Газетэнүүдэй хууд...
лые шэнээр эмхид...
шэнэ гуримтай аж...
нэбтэрүүлхэ асууд...
hуури эзэлhэн бай...

Прибайкалиин...
«Знамя Победы» (...
хэр Б. И. Богдан...
скын «Забайкалец...
нүхэр Н. К. Попк...
нүүд эрдэм техни...
дүй дүршэлэй туй...
дэлгэрүүлэн нэбтэ...
далые ехэ hониноо...
болонхой.

Энээнтэй хамта...
ба аймагай газетэ...
дэлмэридэ ехэ д...
бии байhаар. Эрдэ...
үйлэдбэриин түрүү...
лые дэлгэрүүлхэ х...
гаяа ехэ дутагда...
байна. Олон жэлэ...
бэшэгдэдэг лэ ху...
дүршэл тухай ход...
жэ байдаг. Тииг...
туйлалтануудые ү...
гэрүүлхын тулада...
жээнүүд абтанаг...
орондо шубуу с...
бэрилхэ тухай,...
хүсөөр үнеэдые h...
болон бэшэ hай...
тухай ехээр бэш...
дшэ. Гэтэр газетэ...
дакци өөhэдынгөө...
номноhон юумэнү...
үйлэдбэридэ н...
тулада эмхидхэ...
мэри үшөөл hулаа...

Партийна органи...
комсомолой ба...
ажабайдал үшөө ха...
харуулагдана.
байгуулга хадаа з...
гээр билтарhан эл...
он жэлнүүдые х...
hууха бэшэ, харин...
нүүдэй оролдосото...
лаар туйлагдаха...
рим пропагандист...
нууд дотор онсол...
дадаггүй байна.

КПСС-эй XXII...
териалнуудые орш...
гахалаа алдуунуу...
хубиинь дутуу х...
hандань «Бурят ү...
редакциин хүдэлм...
зэмэлхэ хэрэгтэй...

«Закаменская пр...
тын (редактор нү...
хуудаhануудта h...
буруугаар, үлүү ех...
гаар бэшэhэн стат...
на. Энээнэй зари...
руугаар, манай...
цииe, хүтэлбэрилх...
рилэгшэдые худал...
hан байна.

1962 оной майн...
да» газетын түрүү...
рой гараhанhаа хо...
гүйсэхэнь. Энэ га...
манай баатарлиг н...
хэтэй нягта холбо...
Ленинэй байгуул...
партийна хэблэлэ...
хан гурим ёhону...
холбоотой юм.
ойе нэрэтэй түрэ...
ха, хэблэлэй үүргэ...
хэ гээшэ манай па...
лагшад болохо...
нууд, бүхы хүдэлм...
дөө бэшэгшэдэй н...

Hүүлэй үедэ р...
зионно ниитэ-поли...
жуулга, хүгжэмэй,...
лой дамжуулгын...
рим тэды hайжар...
риин түрүүшүүл,...
хозуудай түрүү ху...
жэлтэд, партийна...
скэ органуудай х...
шэд радиогоор үгэ...

(Үргэлжэлэл 3-дахи нюурта)

БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур

...й XXII СЪЕЗД, РЕСПУБЛИКА ДОТОР ХЭГДЭХЭ ...И СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЗОРИЛГОНУУД

...н обкомой секретарь нүхэр Д. Д. ЛУБСАНОВАЙ элидхэлһээ

...дые хүдэлмэри- ...баадуулдаг боло- ...ар редакцинууд ... соёл культурын ... һайнаар харуул- ...м.

..., Кяхтын, Зака- ...нын болон бэшэ ...үдта олониитын ... дамжуулгын ре- ...йгуулагдаад, ам- ... хүдэлжэ байна. ... коммунис ёһоор ... социалис мүры- ...хэ, партиин XXII ...идхэбэринүүдые ...улада олониитые ...аадуулха хэрэг- ... байһан арга бо- ... үшөө хүсэдөөр ...аданагүй. Радио ...д хүн зоной улам ...а эрилтые хүсэд ...ранагүй. Хүдөө ...өөхэ гол шухала ...е жэшээнь, та- ...ай зүбөөр хубаа- ... таридаг ёһо гу- ...ной ургамал та- ...р һэлгэхэ тухай, ...дуудые бии бол- ...н тоосоо нэбтэ- ... ажалдахи хүндэ ... оньһожоруулха ...адио дамжуулга- ... харуулжа шада- ... ажахын, про- ...ин ба барилгын ... туйлалтануудые ...элгэрүүлхэ тухай ...лнууд нэгэл ян- ...гөөр бэшэгдэжэ ...на.

...н ажалшад те- ...даг боложо бай- ...мүн город шада- ...дта арба мянга ...левидени харана. ... соёл гэгээрэлэй ...уудалаар ажал- ...үри хүмүүжүүлхэ ...э арга боломжо ...и болгобо гээшэ. ...мта һая бии бо- ...дениин хүдэлмэ- ...елевизионно про- ...н болгохын тула- ... оролдолго гарга- ...агандын асууда- ...г дамжуулга хү- ...хаар ута гэгшын ... уншаад лэ дүүр- ... КПСС-эй Про- ...й, XXII съездын ...үд тухай олонхи ...нь ажабайдал- ...нкын хото, хүдөө- ...ай шиидхэжэ бай- ... зорилгонуудтай ...йдаг.

... номой хэблэлэй хүдэлмэриие элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр харуулба. Һүүлэй жэлнүүдтэ номой хэблэл ехэнхидээ уран зохёолой номуудые хэблэн гаргаа. «В. И. Ленинэй хуряангы биографи», «КПСС- эй түүхэ», В. И. Ленинэй олон зохёолнууд, КПСС-эй Программа ба Устав, XXII съездын бэшэ материалнууд бурят хэлэн дээрэ хэблэгдээ.

Номой хэблэл түсэбэйнгөө ёһоор хэблэн гаргаха номуудые саг соонь гаргажа шаданагүй, хэблэһэн продукцинь ехэ удаан боложо худалдаа наймаанда ороно гэжэ энээнтэй хамта тэмдэглэбэ. Үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл, эрдэм наукын туйлалтануудые харуулһан номуудые хэблэн гаргаха хэрэг хангалтагүй байна. Ном зохёожо, хэблэн гаргаха хэрэгтэ хабаададаг нэгэл авторнууд ходо хабаадуулагдана. Һургуулида хабаатай номуудые хэблэн харгаха хэрэгтэ иимэ ушар илангаяа үзэгдэнэ. Ажабайдал һайса мэдэхэ, партийна, гүрэнэй ба ажахын хүдэлмэридэ ехэ дүй дүршэлтэй болоһон шэнэ хүнүүд мүртэй хабаадуулагданагүй.

Совет журналстнуудта байдаг үүсхэл эдэбхи, ухамай түргэнөөр хүдэлдэг шэнжэ шанар номой хэблэлэй хүдэлмэридэ үгы байна.

Номой худалдаа наймаан хадаа ажалшадай улам ургажа байгаа культурна эрилтые хүсэд хангажа шаданагүй гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Номой худалдаанай Бурядай конторо (нүхэр Нимаев), Буркоопсоюз (нүхэр Данилов, Именохоев), Совнархозой УРС (нүхэр Роговой) «Номой худалдаа наймаа һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол муугаар дүүргэнэ.

Эндэхи номой хэблэлэй гарһан номуудые, илангаяа бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн номуудые Буркоопсоюз саг соонь худалдаанда гаргадаггүй, энээнэй гэмээр политическэ, хүдөө ажахын, үйлэдбэриин техническэ номууд саг соогоо уншагшадтаа хүрэдэггүй байна.

Баргажанай, Бичурын, Заиграйн, Кяхтын, Тарбагатайн, Түнхэнэй, Прибайкалиин, Мухаршэбэрэй аймагуудта номой худалдаа наймаан илангаяа муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Соёл сурталай хүдэлмэридэ олониитые үргэнөөр хабаадуулха

КПСС-эй XXII съездһээ хойшонхи үе соо соёл сурталай хүдэлмэридэ олониитэ эдэбхитэд үргэнөөр хабаадуулагдадаг болобо. Партийна комитедүүдэй 445 штатнабэшэ инструктор, 760 гаран лектор ба элидхэлшэд мүнөө республика дотор хүдэлжэ байнхай. Газетэнүүд ба олониитын хүсөөр хүдэлдэг радио дамжуулгын редакцинуудта 600 гаран хүн штатнабэшэ корреспондентээр хүдэлжэ байна.

Соёл культурын, педагогическа ба хүдөө ажахын эрдэм дэлгэрүүлхэ, элүүрые сахиха университедүүд, уран һайханай студи, арадай консерватори олониитын хүсөөр Советскэ райондо байгуулагданхай. КПСС-эй Улан-Удын горкомой пропаганда, агитациин таһагай дэргэдэ ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха совет байгуулагданхай. Предприятинуудта ханын газетэ, һургуулиин асуудал эрхилхэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха соведүүд мүн энэ таһагай дэргэдэ бии юм.

Соёл сурталай хүдэлмэридэ олониитые хабаадуулхада шэнэ юумэнэй мүндэлэн гарахада саг соонь обёоржо, дэмжэн дэлгэрүүлхэ, тохёолдоһон дутагдалнуудые элирүүлэн зайсуулха хэрэгтэнь партийна организацинуудта ехэ туһатай.

Соёл сурталай хүдэлмэридэ олониитые хабаадуулха хэрэг үшөөл муугаар эрхилэгдэнэ гэжэ энээнтэй хамта тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Баргажанай, Хойто Байгалай, Мухаршэбэрэй болон бэшэ зарим аймагуудта энэ хүдэлмэри илангаяа муугаар табигданхай.

* * *

КПСС-эй XXII съезд, соёл сурталай асуудалаар болоһон бүхэсоюзна зүблөөн партиин ябуулха соёл сурталай бүхы хүдэлмэриин гол зорилгонуудые тодорхойлһон байна. Эмхидхэлэй хүдэлмэриие ябуулжа шадаһанһаа, гаргаһан шиидхэбэриие хинан шалгаһанһаа энэ хүдэлмэриин амжалта ба үри дүн харагдаха.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхын түлөө тэмсэлдэхэм орохоор соёлой бүхы эмхи зургаануудай хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха гээшэ манай гол зорилго мүн.

Социалис мүрысөөндэ эдэ һаалишад түрүүлбэ

Һү һаалгаар 1961 оной дүнгүүд

Совхозуудай түрүү һаалишад

Һаалишадай нэрэ, обог	Совхоз	Аймаг, район	Үнеэн бүриһөө һааһан һүниинь (килограммаар)
Базаржапова Р.	Суулгын	Мухаршэбэрэй	3076
Марганцева Р.	Суулгын	Мухаршэбэрэй	2935
Потапова П. В.	Погранична	Кяхтын	2883
Тыхеева С.	Суулгын	Мухаршэбэрэй	2869
Доржиева С.	Бичурын	Бичурын	2820
Цыденов Б.	Погранична	Кяхтын	2812
Ленхобоева Б.	Иволгын	Советскэ	2642
Баран А. В.	Иволгын	Советскэ	2589
Ванчикова Н.	Иволгын	Советскэ	2543
Корытова А. Ф.	Кабанскын	Кабанскын	2472
Емельянова Н.	Байгалай	Кабанскын	2414
Ангархаева А. М.	Саянай	Түнхэнэй	2406
Аверина Т. Е.	Кабанскын	Кабанскын	2382
Устьянцева В.	Иволгын	Советскэ	2368
Натоко Е. А.	Саянай	Түнхэнэй	2366
Перевозникова К. Н.	Кабанскын	Кабанскын	2338
Будаева Г.	Иволгын	Советскэ	2334
Цырендоржиева Ц. О.	Яруунын	Яруунын	2330
Корытова А. Г.	Кабанскын	Кабанскын	2323
Вамбуева С.	Иволгын	Советскэ	2309
Бадмаева С.	Иволгын	Советскэ	2284
Медведева Д. Л.	Иволгын	Советскэ	2257
Бутова Т.	Иволгын	Советскэ	2252
Цыбикова Ц-Д.	Иволгын	Советскэ	2218
Дондукова П-Х.	Иволгын	Советскэ	2216
Идамова Е.	Иволгын	Советскэ	2213
Очирова С.	Иволгын	Советскэ	2212
Дылыкова Б. Д.	Яруунын	Яруунын	2210
Юмажапова Г.	Иволгын	Советскэ	2184
Дылыкова Р.	Онохойн	Заиграйн	2196
Ширапцынгеева Д.	Онохойн	Заиграйн	2185
Идамова Ц. Д.	Иволгын	Советскэ	2162
Раева П. К.	Кабанскын	Кабанскын	2154
Орлова П. П.	Шергинскэ	Байкало-Кударын	2150
Саганова Н. Ц.	Саянай	Түнхэнэй	2150
Колодина Р. И.	Иволгын	Советскэ	2115
Жалсанова З.	Сэлэнгын	Сэлэнгын	2113
Лычковская А.	Иволгын	Советскэ	2104
Мункуева Ц-Д.	Иволгын	Советскэ	2104
Никонова М. П.	Байгалай	Кабанскын	2102
Ершова В. П	Иволгын	Советскэ	2093
Дондукова М. А.	«Комсомольский»	Яруунын	2078
Цыбикжапова Д-М.	Иволгын	Советскэ	2060
Елизова П. И.	Байгалай	Кабанскын	2053
Гамзякова Е. Г.	Иволгын	Советскэ	2047
Павлова А. А.	Иволгын	Советскэ	2044
Гармаева Ц.	«Комсомольский»	Яруунын	2043
Никитина З.	Сэлэнгын	Сэлэнгын	2041
Симонова Т. Я.	Иволгын	Советскэ	2031
Найданова Ц. Д.	Һарһатын	Яруунын	2013
Доржиева Д.	«Эрдэм»	Мухаршэбэрэй	2003
Нуртынова М.	Погранична	Кяхтын	2001
Орлова Л. А.	Шергинскэ	Байкало-Кударын	2000
Орлова А. Г.	Шергинскэ	Байкало-Кударын	2000
Гурулева З. А.	Шергинскэ	Байкало-Кударын	2000
Якимова Е. С.	Шергинскэ	Байкало-Кударын	2000
Колмакова Г. Д.	Курумканай	Баргажанай	1996
Баинова Б. Н.	Курадын	Кяхтын	1974
Орлова А. Е.	Шергинскэ	Байкало-Кударын	1950
Маланова Ц.	Онохойн	Заиграйн	1931

Колхозуудай түрүү һаалишад

Һаалишадай нэрэ, обог	Колхоз	Аймаг	Үнеэн бүриһөө һааһан һүниинь (килограммаар)
Унагаева Л. П.	Ранжуровай нэр.	Кяхтын	2785
Аносова Е.	Ранжуровай нэр.	Кяхтын	2408
Лизунова И. М.	Ранжуровай нэр.	Кяхтын	2335
Лишневская Д. И.	Ранжуровай нэр.	Кяхтын	2289
Максимова Д. Н.	Ранжуровай нэр.	Кяхтын	2260
Жаркова Н. П.	Ранжуровай нэр.	Кяхтын	2253
Жаркова В. А.	Ранжуровай нэр.	Кяхтын	2249
Бурдуковская А.	Ранжуровай нэр.	Кяхтын	2246
Гонтова А.	Ленинэй нэр.	Зэдын	2153
Григорьева А. И.	Ранжуровай нэр.	Кяхтын	2143
Шангина А. И.	Ранжуровай нэр.	Кяхтын	2133
Швецова А. Р.	Ранжуровай нэр.	Кяхтын	2116
Бурдуковская М. И.	Ранжуровай нэр.	Кяхтын	2109
Красовская Т.	«Заветы Ильича»	Прибайкалиин	2102
Рабданова Д.	Ленинэй нэр.	Кяхтын	2097
Аносова К. Г.	Ранжуровай нэр.	Кяхтын	2087
Дампилова Ц. Ю.	Ленинэй нэр.	Зэдын	2087
Содномова Ц.	Кировэй нэр.	Сэлэнгын	2066
Федорова А. Д.	Калининай нэр.	Тарбагатайн	2066
Бадматарова Д.	XX партсъездын нэр.	Сэлэнгын	2055
Баташева А. М.	«Заветы Ильича»	Прибайкалиин	2054
Бальжинова С. О.	Карл Марксын нэр.	Баргажанай	2045
Спирина П. М.	«Прибайкалец»	Прибайкалиин	2042
Красавина А.	Ленинэй нэр.	Зэдын	2016
Борисова А. А.	«Дружба»	Тарбагатайн	2010
Плисова Т.	XX партсъездын нэр.	Зэдын	2005
Хомякова Д. М.	Калининай нэр.	Тарбагатайн	1961
Дабаева Ц. Ц.	«Коммунизм»	Сэлэнгын	1961
Димова Г. М.	XXI партсъездын нэр.	Заиграйн	1949
Беркина М. Н.	«Путь к коммунизму»	Баунтын	1948
Бондарева А. П.	«Родина»	Кяхтын	1942
Дмитриева М. Н.	Калининай нэр.	Тарбагатайн	1937
Афанасьева В.	«Родина»	Кяхтын	1876
Черных Т. К.	«Коммунизм»	Тарбагатайн	1870
Афанасьева М. С.	«Родина»	Кяхтын	1855
Короткова В.	«Родина»	Кяхтын	1850
Воронцова А.	Тельманэй нэр.	Сэлэнгын	1846
Анинфиева О. С.	Калининай нэр.	Тарбагатайн	1820
Трифонова П. Д.	«Дружба»	Тарбагатанй	1818
Митыпова Ц. Ц.	«Коммунизм»	Яруунын	1817
Клемешова Л. П.	«Победа»	Хойто-Байгалай	1810
Сапунова Е. Е.	«Дружба»	Тарбагатайн	1802

Үүлтэртэ малай фермэнүүдэй түрүү һаалишад

Һаалишадай нэрэ, обог	Колхоз, совхоз	Аймаг	Үнеэн бүриһөө һааһан һүниинь (килограммаар)
Гуржапова А.	Сэлэнгын совхоз	Сэлэнгын	3365
Будажапова Д.-Д.	Карл Марксын нэр.	Сэлэнгын	3207
Цыдыпова Х.	XX партс'ездын нэр.	Сэлэнгын	3146
Табутарова Д.	XX партс'ездын нэр.	Сэлэнгын	3008
Добдонова Д.	Сэлэнгын совхоз	Сэлэнгын	2835
Колесова З. И.	Иволгын совхоз	Советскэ	2727
Дансаранова З.	Карл Марксын нэр.	Баргажанай	2596
Цыпылова Д.	Иволгын совхоз	Советскэ	2453
Содномова Е. Д.	Карл Марксын нэр.	Баргажанай	2321
Гармаева Е. Б.	Карл Марксын нэр.	Баргажанай	2261

Хүдөө ажахын институтдай һуралсалай ажахын түрүү һаалишад

Һаалишадай нэрэ, обог	Үнеэн бүриһөө һааһан һүниинь (килограммаар)	Һаалишадай нэрэ, обог	Үнеэн бүриһөө һааһан һүниинь (килограммаар)
Петрова А. Е.	4134	Чернова Л. А.	3428
Игумнова Т. Г.	4043	Зубкова А. А.	3400
Максимова З. Г.	3840	Власевская В. В.	2862
Кожевникова З.	3582	Капустина А. Н.	2810
		Ступакова П. И.	2692
		Мордовская А. М.	2686
		Астраханцева В. И.	2662
		Круглова М. И.	2547
		Калаганская Н. М.	2492
		Коробенко М. И.	2442

...ургаан һаалишанай ...рондо—гансаараа

☆

ОЧЕРК

☆ ☆

...гаан Түгэнын та- ...шаргал наран эл- ... сасаруулһаар хо- ...обойлдон байгаа ...э шэлэнүүдэй ара ... һолжорһоор орэ-

...лын урда захаар ...даг Сулхара го- ...рье дээрэнь байр- ... фермэ тээшэ бэл- ...сажа ябаһан сад- ... мөөрэлдэһөөр су-

...улжаа гонзойһон ...зүүн. хойто хоёр ... —«һэш, һэш» гэ- ...неэдээ байра ху- ...лна.

...хүсөөр Вера үнеэ- ...болоһоор арбахан ...йгаа. Мүнөө ехэл ... шарайтай, сагаан ...дэрһээр фермын- ...рдахи таһалгаһаа

... баһа яагша ааб ...обохонь гээшэб? ...а хүрэжэ, баһа ...эршэлхэнь гээшэ ...эб бодолнууд Ве- ...эдьхэл хүлгүүлнэ. ...гохон эреэгшэнээ ...йлгаад, бэшыень ... үнеэдээ туужа ...аа һүүлдэ дэлэн- ...лэхэн уһаар угаа- ...ан хүхэлтэнүүдые ... һуулгажа, дээ- ...хээр һанаа алда- ...даа кнопко дара-

...регадай шэнгэхэн ...ан дуулдажа, та- ... тухай үнеэдынь ...араа, байра дээ- ...э, хоорондоо хэл- ...эдтэл, забһаргүй ...рэлдэжэ эхилбэ. ...тэйгээр үнеэдэйн- ... ерээд, ээлжэ- ...йгаад һамааруул- ...оор хүзүү шэлыень ... Теэд эгээн ном- ...тай эреэгшэншье ...өөрэжэ, урагша хойшоо дугташан хайража эхилбэ.

«Баһал болёо» гэжэ Вера урмаа хухарангяар өөртөө өөрөө хэлээд, хэды шэнээн һүн һаагдаба хаб гээд харахадань үнеэдынь һүнэйнгөө хахадынше табяагүй байгаа һэн.

Орой үдэшэ болотор арай шамай һаалгаяа дүүргээд, дуратай дурагүй гэшхэлһээр культбазаяа ербэ.

Байрадань хонжэн. Арбаад гаран үнеэдээ үни галабта гараараа һаажархёод, хани басагадынь амгалан нойроор долоон заяанда уншатаһан байба. Ушааг дээрэ байһан забьятай сайгаа аягалаад, столдо һуужа эдеэлхэ гэхэдэнь, хоолойдонь эдихэ юумэн орожо үгэбэгүй. Аягатай сайһаа нэгэ дахин балгаһан болоод, Вера унтаридаа ошожо, подушкаяа тэбэрин, гашуунаар уйлан хэбтэшэнэ.

— Гушан үхэрһөө байтагай ганса хүн 150 үнеэ электрын хүсөөр һаана ха юм. Би юундэ шаданагүйбиб. Өөдэгүйл байгааб. Угайдхадаа эгээн дуратай эреэгшэмни намаяа дуулаһагүй,— гэжэ гомдолтойгсор аман соогоо шэбэнэн һүгшарна.

Эээ эхигүй адхарһан монсогорхон нёлбоһоной дуһалһаа норошоһон подушкаяа эрьюулжэ табяад, боогоод байһан пуладаа абажа, хоёр нюдэнэйнгөө нёлбоһо аршан, өөдөө хараад хэбтэтэрээ сонхын хажууда ошоод, харанхы һүни руу дуугайхан шэртэнэ.

Магад голхороод, уяраад байһан Верын сэдьхэлдэ урдынь үнгэрһэн сагууд ухаандань һэргэжэш болоо гү, һүниин харанхы соо нэгэ юушьеб даа обёоржорхиһондол,

Һаалишан В. Теслева.
А. КУШНАРЕВОЙ фото.

харасань улам хурсадажа, нюдэдынь сабшалхаяа болишоод, зогсожол зогсожол байгаа һэн.

...Газар дэлхэй дээрэ хүн боложо түрэхэһөөнь эхилээд, Вера басаганай хуби заяан орёо хүндэ байгаа бэлэй. Һаяхан арай шамай хүлдэ ороод, хүрьһэтэ дайдаараа хүл нюсэгөөр шардайса гүйжэ үрьдэшгүй, гурба наһа хүрэжэ ядажа ябахадань эхэтэйнь хамта эсэгэнь орхижо ябашаһан юм.

Арбаад жэлэй туршада эсэгэгүйгөөр эхын һайхан энэрхы сэдьхэлэй харууһан доро үдэжэ, дүрбэдэхи класс дүүргээд байтарнь юртэмсэ дээрэ һанаха байха гансахан эхэнь хүндөөр үбшэлжэ, Вера һургуулияа орхихо, эхынгээ хойноһоо харууһалха баатай болоһон юм. Тиигэжэ һаяхан арбаяа шахажа ябаһан басаганай бэхижээгүй гулмэрхэн мүрэ дээрэ гэр байдалайнь бүхы ажал унаа һэн.

Үни удаан сагай туршада үбшэлһэнэйнгөө, эмшэлүүлжэ ядаһанайнгаа удаа урагшагүйдэжэ, уданшьегүй эжынь наһа барашоо бэлэй.

Дүү басаган, дүү хүбүүн хоёртоёо эдирхэн Вера дэлхэй дээрэ үлөөд байхадаа, хэдэн һүнинүүдые унтангүй, багаһаа зобохо тулихые яһала үзэгшэ, үхибүүн наһанайнгаа хүхюун жаргал амсангүй үнгэршэһэн, арбаад гарантай өөрынгөө наһанһаа холо түрүүлшэһэн, ой ухаандаа хори гараһан эхэнэртэл: «яаха бэлэй?», «юу хэхэб?», «Дүүнэрээ яахабиб?» гэһэн олон табан юумэ шэбшэжэ, хон-жэн болошоһон гэр соохоноо һуугаа һэн.

— Үншэн үхибүүдэй байдаг байшанда абаашахамнай,— гэжэ нютагайнгаа сомоной Соведэй түрүүлэгшын ерэхэдэ, Вера одоо ехэ гайхаа, баясааш бэлэй.

— Ехэл һайн даа. Би дүүнэрээ мэнэ хубсалуулаадхихаб. Харин өөрөө ошохогүйб. Би ажал хэхээр яһала томо болонхойб. Өөрынгөө колхоздо ошожо хүдэлхэм,— гэжэ харюусаа һэн. Тиигэжэ арбан табатайхан Вера түрэл «Коммунизм» колхозойнгоо һүнэйтоварна фермэ ерэжэ, һаалишанаар ажаллажа эхилээ бэлэй.

Тэрэ гэһээр мүнөө юһэдэхи жэл ябажа байна.

Жэлэй туршада Вера басаган яһала ядалсаад, һаалишадай мэргэжэл гүйсэд шудалжа, шадамар бэрхэ хуушанай һаалишадһаа дутуугүй һаадаг болоо һэн.

1960 ондо даажа абаһан үнеэн бүхэнһөө 2339 литр һү һаажа, колхозойнгоо һаалишадай дунда түрүүлжэ гараа һэн.

Урагшаа һанаатай, шуран бэрхэ Вера басаган туйлаһан амжалтаараа һанаагаа дүүрэнгүй, үшөө ехэ амжалта туйлахаар шиидээ бэлэй.

1961 оной март һараһаа эхилжэ, Вера 30 үнеэ даажа абаад, электрын хүсөөр тэдэнээ һаажа эхилээ һэн. Тэрэ гэһээр удааншье саг үнгэрөөгүйл даа — миил арбан хоног. Теэд эдыхэн хоног соо ямар ехэ хубилалтанууд болооб. Артель соогоо түрүү һуурида ябаһан Вера басаган мүнөө эгээл һүүлшын һуурида гаранхай...

Вера сонхоһоо зайлажа, орон дээрээ һөөргөө ерэжэ һууба.

— Юундэ иитэрээ урмаа хухараа хүнбиб. Эгээн түрүүшээр фермэдэ ерээд байхадаа зарим сагуудта энээнһээ дороор тулигша хамнайб. Хатуу хүхэтэй үнеэдэйнгээ хүхыешье хүсэд татажа диилэхэгүй хүн хамаагүй нэтэрүү үсэдөөр оролдожо, һаалишан болоо хамнайб. Юрэдөө хэнһээ дутаа хүнбиб. Заатагүй, хорын хооронд үнеэдэйнгээ хэдыш хайраа, мөөрэлдөөш һаань, гараар һаангүй, һургажал һалахам,— гэжэ эридээр сэдьхэбэ.

Үдэр хоног һубарилдан үнгэржэл байгаа һэн. Верын ажалда хубилалтанууд болоногүй: нөөхил хэбээрээ үнеэдынь һүеэ татаһан зандаа.

Нэгэтэ Верын фермэһээ ерэхэдэнь хани басагадынь:

— Ээ, Вера, Вера, өөрөөл бэеэ зобооноош даа. Хэн шамай баалааб даа. Өөрөөл хамаг юумэ эхилээ хамнайш даа. Үе наһаараа гараар һаагдаһан үнеэд тиимэ бэлэн электрын хүсөөр яаһан һаалгаха юм. Шимнай түрүү һаалишан байһанаа гэнтэдэл алагай алаг болошоболши даа. Газетэдэ магтуулхаа болибо гүш даа,— гэлдэжэ, ёгтолон һагад дуугаралдажа байба.

«Мүнөөл тиигэлдэжэ байна гээбта. Үнеэдэйм ёһотоор дадаад байхадань үзүүжэбди. Хэмнай ехэ һү һаадаг юм ааб» гэжэ досоогоо һанажа, хэлэхэ гээд лэ шиидээд байтараа:

— Би магтуулхын хойноһоо ажаллаагүйб,— гэхэһээ ондоо юумэ хэлээгүй һэн.

Һара тухай сагай үнгэрөөд байхада Верын үнеэд электроагрегадай шууяан хүүеэндэ дадажа, һулагүй һү ехээр үгэдэг, байрадаа хүдэлхэеэш, хайрахаяаш болибо.

Түрүүшынгээ урагшатай алхамуудһаа Вера ехэтэ баясан урмашажа, бүхы шадабари мэргэжэлээ улам абьяастайгаар ажалдаа хэрэглэжэ эхилээ һэн.

Хоёр һараһаа үнгэрөөд байхада үнеэдынь таниха боложо, ташха ондоо боложо, гараар һаадагтань орходоо ехэ һү үгэдэг болобо. Вера нэгэтэ үнеэдэйнгээ бэлшээриһээ бусахада зорюута шалгахын тула гараараа һаагаад туршаба. Теэд эгээн дуратай эреэгшэниииншье һүеэ табибагүй. Тиихэдэл Вера үнеэдэйнгээ электроһаалгада гүйсэд дадаһыень ойндоо мэдэрээ һэн.

«Коммунизм» колхозой оролдосотой шударгы урма зоригтой һаалишан Вера Теслева Мухаршэбэрэйнгээ аймаг соо эгээн түрүүлэн ажалдаа электроһаалга хэрэглэжэ, үнгэрһэн жэлэй март һараһаа эхилжэ, бүхыдөө 492 центнер һү һааһан байха юм, харин тиихэдэнь тус колхозой эрхим һаалишан Нина Челночкова гараар 272 центнер һү жэл соо һаалан байна. Эндэ Вера Теслевагай 2—3 һара үнеэдээ электроһаалганда һургаһыень хараадаа абаха хэрэгтэй. Үнэн дээрээ Вера Теслева зургаа һара соо һааһан болоно. Тиихэдэ Вера өөрынгөө ажалда һаалгын түрүү арга хэрэглэһэнэйнгээ ашаар ажалай үйлэдбэрилгын хүсые гурба дахин ехэдхэһэн, мүн һүнэй өөрынь үнэ сэн нилээд химдаруулһан байха юм.

Мүнөө үеэ һаалишан Вера Теслева хамта дээрээ 89 үнеэтэй болоо. Тэдэнэйнь 60 үнеэниинь һаалгажа байнхай.

— Түрэл партиингаа түүхэтэ XXII съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхын хойноһоо хамаг хүсэ шадалаа гамнангүй, үнэн зүрхэнһөө оролдон ажаллахаб,— гэжэ Вера Теслева мэдүүлнэ.

В. ЖАЛСАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мухаршэбэрэй Суулгын совхозой түрүү һаалишад (дээрэһээ доошо): Р. Базаржапова, Р. Марганцева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮДЭР ҮДЭРЭЙ ҺОНИН

Үнгэрһэн намар «Забайкалец» колхозой (Мухаршэбэр) малшад Игнат Кобылкин Василий Максимов хоёр 100 толгой хашарагуудые даажа абаад, тарянай узуур дээгүүр бэлшээжэ, малаа һайса таргалуулаа һэн. Тэдэнэй оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар хашарагуудынь декабрь һарада хоногой 800 — 800 граммаар нэмээ.

—СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, малайнгаа шэгнүүрые үбэлэй үедэ бүри ехээр нэмээхые оролдожо байнабди,—гэжэ малшад хэлэнэ. Зураг дээрэ: колхозой түрүү малшан И. Кобылкин.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЗОРИГТОЙ МЭРГЭЖЭЛТЭ

1955 оной намжаа һайхан намар бэлэй. Эгээл тэрэ хаһада залуу солбон хүбүүн Бато-Цырен Будаев уялгата албаяа хургы хухадгүй һайнаар дүүргээд, түрэл хүмүүжэһэн нютагтаа бусаа һэн. Тиин срэн сасуугаа «Байгал» гэжэ түрэл колхоздоо дахин хүдэлжэ эхилээ. Энэмнай ямаршье хүдэлмэридэ ябахадаа түргэн бушуу, шадамар бэрхээр хүдэлдэг туладаа габшагайшуулай зэргэдэ жагсалсаа юм.

Уданшьегүй тэрэ механизаторнуудай һургуулида эльгээгдэбэ. Мүн энээнээ һайнаар дүүргээд, «булад агтые» жолоодожо захалһан байна. Нэн түрүүн МТС-эй механизатор болоод ажаллажа байтараа, МТС-эй РТС болон хубилгагдахадань колхоздоо срэжэ, трактористаараал хүдэлөө. Тиихэ үедөө Бато-Цырен хододоол магтаалтай ябажа, артелиингээшье, комсомолой райкомойшье зүгһөө оло дахин Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан, Хүндэлэлэй самбарта нэрэ солоёо бэшүүлһэн.

— Бато-Цыремнай сэбэр сэхэ, урагшаа һанаатай, ёһотойл хүдэлмэришэн хүн даа,—гэжэ нютаг зониинь юрэдөө миин хэлсэдэггүй ха.

Энэмнай эрхим шадабаритай бэрхэ механизатор болоһон, тэрэ ажалдаа даданхай байгаашье һаа, харин нёдондо жэлдэ гэр бүлөөрөө мал ажал дээрэ хүдэлхэ гэһэн үүсхэл гаргаа. Тиигээд шэнэ тугаллаха гунжадые тушаажа абаад, эрхимээр харууһалһан, тэрэ фермээ колхоз дотороо түрүү зэргэдэ гаргаһан.

Эгээл мүнөө үедэ Бато-Цырен Самбуевич 100-гаад толгой гунан сарнуудые шахан таргалуулжа байнхай. Үбһэ тэжээлээр гүйсэд дүүрэн хангагданхай бэшэшье һаа, эдинсэ һайнтай, хагдатай газарта бэлшээжэ байгаад лэ, даажа абаһан малаа таргалуулжал байдаг. Тэдэнээ энэ жэлэй эхеэр толгой бүриинь шэгнүүр 300 килограммһаа доошо бэшэ болгожо, гүрэндөө худалдаха гэһэн уялгатай.

Иимэл хадань нютагаархиниинь нүхэр Будаевые Утаата-Далахайн сомоной Соведэй депутат болгон нёдондо хабар һунгаа ха юм. Тиигээдшье нүхэдэйнгөө этигэл найдабари харюулхын тула ажал дээрээшье, ниитыншье хэрэг ябуулгада хойшоо харангүй, хаба шададлаараа оролсон ябана.

Ф. Балданов,
хүдөө бэшэгшэ.

Закаменай аймаг.

Бэрхэ наймаашан

...Кабанск тосхонһоо баруун хойшоо номин хүхэ Байгал далай тээшэ нэмжын зурыһан сэбэр тэгшэ харгыгаар табилуулхада, харгын хажуудахана бурядай түрүүшын революционер Ц. Ранжуровай нэрээр нэрэжэһэн бурят тосхон оршодог. Тэрэнэй тэг дундахана Кабанскын совхозрабкоопто мэдэлтэй магазин бии.

Досоонь орболтнай «нарин эзэнэй гарта—юумэн бүхэн гуримтай» гэһэн үгэ ээлүүдгүй ой ухаандатнай һанагдаад орхихо байха. Үнэхөөрөөшье энэ магазиниие даагша Анна Ананьевна Алексеева габшагай бэрхэ ажал хэрэгээрээ нютаг зондоо хүндэтэй, магтаалтай болонхой юм.

Сэхыень хэлэхэдэ, наймаа «найман хүлтэйшье һаа», заримдаа гүйсэ муутай байдаг бшуу. Ажалдаа хамаг сэдьхэлээ табижа хүдэлдэг, ехээр дуршэһэн нүхэр Алексеева жэлһээ жэлдэ уялгата түсэбөө хододоо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Бүри гушаад ондо Кяхтын худалдаа наймаанай кооперативна һургуули дүүргэн сасуу энэл мэргэжэлээрээ таһалгаряагүй хүдэлжэ байһан намтартай.

«...Манай Анна баянхан хэшэгтэй наймаашан лэ даа» гээд нютагаархиниинь дэмы магтаагүй юм бээзэ.

А. Бусурманов.

ХАДЫН оройгоор мүлхин тараһан малагар тэнюун һарын гэрэл сахюур сагаан саһые мүнгэн туяагаараа аятайханаар гэрэлтүүлнэ. Хэжэнгын голой хэмэл дардам харгыгаар хэдэн олон ашаанай машинануудай зурыса табилдахань холоһоо харагдана. Теэд энэ үдэшэ хүршэ бригадымнай хүндэтэ айлшанай ерэхэ үдэшэ байжа, иимэл хүл хүдэлмэ хүлеэлгэн болобо. Нэгэ хэды минута үнгэрбэ. Хүнгэн автомашинын абяан дуулдажа, түрүү хонишон Цынгэ Буянтуевые нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. Энэ хадаа Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Хэжэнгын дунда һургуулиин һурагшад тэндэхи совхозой ажахын тоосоондо ороһон бригадын бригадир, Сибириин хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадаһан Цынгэ Буянтуевтай баяр ёһололой уулзалга үнгэргэжэ байба бшуу.

Һурагшад бүгэдөөрөө һайндэрэйхеэр хубсаланхай. Түрүү хонишоной үгэ хэлэхые тэдэнэр хүлеэжэ ядана хэбэртэй. Удангүй арба гаран хүнүүд улаан сэмбээр бүриһэн столой саана һуужа, һургуулиин директор Дугаржап Гергенович Баяртуев түрүү хонишон Цынгэ Буянтуевта үгэ үгэбэ.

—Хүндэтэ һурагшад, багшанар, таанарта би өөрынгөө бригадын хонишодой зүгһөө халуун баярые хүргэнэм,—гээд үнгэрэгшэ 1961 ондо даажа абаһан 800 эхэ хониндоо 800 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээд, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3 кг. 500 грамм ноохо хайшалжа абаһан, тиихэдэ энэ жэлдэ бригадань томодхогдожо, 4000 гаран хонитой оньһожоруулагдаһан бригада болоһон тухай Ц. Буянтуев хэлэбэ. Түрэл партиингаа XXII съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор хүдэлмэри дээрээ бэелүүлжэ, Новосибирскын зүблөөн дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой тэрэнэй ажал тухай һайшаан хэлэһые һонирхолтойгоор хөөрэбэ.

Удаань 10-дахи классай эрхим һурагша, комсомолой эхин организациин секретарь Елена Железняк үгэ абажа, танай үүсхэжэ байһан ажалыетнай бидэ ехээр сэгнэнэбди. Эрдэм ухаанай эшэ үндэһые гүнзэгыгөөр шудалжа, аха нүхэдэй хэдэг ажалые халан абаха, ерээдүйн коммунизмын һаруул һайхан үедэ бидэнэр эгээл жаргалта хүнүүд байхабди, тиимээр лэ бидэ бэеэ бэлдэхэбди гэбэ.

Түрүү хонишондо торгон галстук зүүлгэбэ

Мүн һургуулиин партийна эхин организациин секретарь Н. Дондокова үгэ хэлэхэдээ, манай һургуулида ерэжэ, ажал хүдэлмэри тухайгаа манда тон тодоор хөөрэжэ үгэһэнтнай ехэ һайн байна гэжэ мэдүүлээ.

Һүүлээрнь 9-дэхи классай һурагша Света Ондодоева һургуулиингаа пионернүүдэй зүгһөө амаршалаад, баяр ёһололой тэмдэг болгон, түрүү хонишон Буянтуевта улаан торгон галстук хүзүүндэнь уяжа үгэбэ. Баяртай уулзалга болоһоной һүүлээр гоё һайхан концерт харуулба.

П. Содбоев.

Олон зон хабаадаа

Сэлэнгын үһан замай харилсаанай ОРС-ын № 11 магазинай үүсхэлээр һаяхан худалдан абагшадай конференци үнгэргэгдөө. Энээн тушаа тэндэхи һууриин зондо уридшалан соносхогдоһон байгаа. Хараалагдаһан саг болзортоо хүнүүдшье олоороо суглараба.

— Оньһон сэсэн үгын ёһоор, хэбтэһэн шулууе мухарюулхын тулада оролдолго хүсэн хэрэгтэй бшуу. Тэрээн шэнги энэ магазинайхид (даагшань Р. Г. Кабанова) үнгэрэгшэ жэлэй туршада шударгы һайнаар ажаллажа, коммунис ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ, — гэһэн тобшохон оролто үгэтэйгөөр ОРС-ын директор нүхэр Массович суглараагшадта хандаба.

«Манай хүдэлмэриин зарим үрэ дүн болон шэнэ жэлдэ хэхэ зорилгонууднай» гэһэн элидхэл нүхэр Кабанова хэбэ. Партиин XXII съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа тэдэнэр нэрэтэй түрэтэйгөөр үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, энэ хугасаа соо түсэбһөө гадуур 20000 шахуу түхэригэй эд хэрэгсэл ажалшадта худалдагдаһан байха юм. Үгэ хэлэһэн нүхэд Хайнацкий, Павлов, Тупаков, Курдюкова, Баранова болон бусад улам ургажа байгаа худалдан абагшадай эрилтэ хэрэглэмжые хододоо анхаржа байха тушаа өөһэдынгөө һанамжа хүсэл оруулбад.

К. Димов.

Саһан хайлаад абаа

Январиин хоёрдохи арбан хоногто үүлэ багатай, хүйтэн үдэрнүүд үзэгдөө. Республика дотор эдэ үдэрнүүдтэ дунда зэргээр 19—24 градус хүйтэн байгаа. Тиихэдэ Байгал далайн зүүн эрьедэ урда урдынхиһаа дулаан болоо. Мүн урда, түбэй аймагуудта иимэ дулаан үдэрнүүдэй үзэгдэхэдэ хада майлын үбэртэхи, гэрэй хушалтын саһан хайлажа, хабарай шэнжэ үзүүлһэн байна. Энэ юунһээ болооб гэхэдэ, январиин 16—18-да баруун урда зүгһөө дулаан агаар ерэһэн байна. Энээнэй ашаар дунда зэргээр һүниндөө 8—15, үдэртөө 5—10 градус хүйтэн болоо һэн. Арбан хоногой эхиндэ, һүүлшыншье үдэрнүүдтэ хүйтэнэй болоходо Яруунада 40—43 градус хүрөөд абаа. Кабанск, Баргажан, Нижне-Ангарскда 4—6 миллиметр саһан ороо.

Намарһаа хойшо ороһон саһа хэмжэжэ үзэхэдэ, дунда зэргээр 15—24 сантиметр болоно. Зарим нютагуудта ехээршье ороһон байха. Жэшээнь, Мухаршэбэртэ 28 сантиметр байгаа һаа, Баргажанда 57, Нижне-Ангарскда 64 сантиметртэ хүрэбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ республикада һүниндөө 22—27, үдэртөө 11—16 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

И. Котов.

Улан-Удэ хэлэнэ, харуулна

Мүнөөдэрэй телевидениин программа

18.00 — «Пионерия» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан киножурнал. 18.10— «Тайна затонувшего корабля» гэжэ уран һайханай фильм. 19.30— Театр. 20.30.—«Роспись Хохломы» гэһэн телевизионно очерк. 20.20—Зүжэг.

Саг уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Зүг бүхэнһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 25—27, үдэртөө 16—18 градус хүйтэн байхаар багсаагдана.

Январиин 28—29-дэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Зүг бүхэнһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 22—27, үдэртөө 10—15 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Н. Киселева,
дежурна синоптик.

Байгал шадарай дардам харгыгаар...

С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

Хилын саана...

ГДР-эй Арадай палатада В. Ульбрихт үгэ хэлэбэ

БЕРЛИН, январиин 24. (ТАСС). ГДР-эй Арадай палатын заседаниин түгэсхэлдэ ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт депутадуудай асуудалнуудта харюусаа.

Тиихэ зуураа Советскэ Союз ФРГ хоёрой хоорондохи харилсаанууд тухай В. Ульбрихт тогтожо хэлэбэ. СССР Баруун Германи хоёрой хоорондо һайн харилсаануудай тогтоогдохын түлөө ГДР-эй правительство, Арадай палата оролдолго гаргадаг. Немецкэ империалистнууд Советскэ Союзай арадуудта эсэргүүгээр хоёр дахин дайн байлдаа эхилһэн юм. Газар дайда эзэмдэхэ, үһөө мэсэгээ абаха политика Боннoй правительствын бэелүүлхэеэ болёо һаань, эдэ хоёр гүрэнэй хоорондо һайн харилсаа холбоон тогтоогдожо болохо гээд В. Ульбрихт һанамжалба.

Германиин хоёр гүрэнтэй эбэй договор баталагдаха ёһотой гэжэ В. Ульбрихт һанамжалба. Европын, бүхы дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүри харахада, Баруун капиталистическэ Германи амгалан ёһоор зэргэ оршон байха нэгэл харгы замтай. Амгалан ёһоор зэргэ оршон байха гээшэ юун бэ гэбэл, Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай ФРГ һайн харилсаа холбоотой байха ушартай.

Германиин хоёр гүрэн буу зэбсэг хүсэдөөр хуряаха, сэрэгэй талаар бэеэ абанги байха болоно гэжэ В. Ульбрихт һанамжалба.

Атомна зэбсэггүй зоно бии болгохо, НАТО-до ородог, Варшавын договорто хабаададаг оронуудай хоорондо бэе бэедээ добтололсохогүйн тухай хэлсээ баталха гэһэн Советскэ Союзай дурадхал немец арадай уг зорилготой хүсэдөөр таараалдана гэжэ В. Ульбрихт хэлээ.

Германиин хоёр гүрэнэй хоорондо амгалан ёһоной харилсаануудые хүгжөөхын түлөө ГДР-эй правительство ФРГ-гэй правительствотай хэлсээнүүдые хэхээр бэлэн гээд В. Ульбрихт мэдүүлбэ.

Конгын Каирта байдаг дипломатическа түлөөлэлгын толгойлогшо Пьер Мулеле мэдүүлгэ хэбэ

КАИР, январиин 25. (ТАСС). Конгын Каирта байдаг дипломатическа түлөөлэлгын толгойлогшо Пьер Мулеле Антуан Гизенгын тушаалгаһан тухай һанамжаяа хэлэбэ. «Конгын ёһотойл бэеэ даанхай байдалтай болохын, тэрэнэй нэгэдүүлэгдэхын түлөө тэмсээд, һая Лумумба алагдаһан байгаа. Харин мүнөө Лумумбын хэрэг үргэлжэлүүлэгшэ Гизенгые ООН хадаа империалистнуудай, хархис этэгээдүүдэй гарта үгэжэ байна. Иимэ ушар яахадаа тохёолдооб гэхэдэ, Конгын нэгэдүүлэгдэхын түлөө Гизенга тэмсэлээ үргэлжэлүүлээ» гэжэ Пьер Мулеле мэдүүлбэ.

КПСС-эй XXII съезды[н] материалнуудай суглуу[лбари] олон хэһэгээр гаргаг[даба]

БУДАПЕШТ, январиин 25. (ТАСС). КПС[С-эй XXII съез]дын материалнуудай суглуулбари Венгридэ а[...] хэһэгээр хэблэгдэн гаргагдаба. Энэ суглуулб[ари ...] мунизм байгуулагшадай съезд» гээд нэр[...] Һүүлдэнь үшөө нэмэжэ XXII съездын матер[иалнууд ...] гаһан юм. Тиигэжэ мүнөө тэрэнь бүхыдөө 5[...] һэгээр гаргагдаад байнхай. Энэ суглуулбар[и ...] хүн зон ехэ һонирхолтойгоор шудалан үзэнэ. [...] рэмжэтэ хэблэл мүнөө үедэ КПСС-эй XXII [...] материалнуудые хуряангыгаар гаргахаяа бай[на ...] мартда гү, али апрельдэ мянган хуудаһа[...] жо тэрэнь гаргагдаха.

ООН-эй Генеральна Ассам[блейдэ]

НЬЮ-ЙОРК, январиин 24. ТАСС-эй тусхай корреспондент Н. Туркатенко мэдээсэнэ:

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XVI сессиин делегадууд Анголодохи байдал тухай асуудалые зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлһөөр. Энэ асуудалые Португалиин правительствын, «Анголын националистнуудай» «амгалан ёһоор шиидхэхэ» арга олохыень мүнөөдэр түрүүлэн үгэ хэлэһэн Ливиин түлөөлэгшэ Финини уряалба. Гэхэ зуураа Анголын арадай бэеэ даанхай байдалтай болохо ёһо гуримые мэдэрээд лэ байбал, Анголын асуудалые шиидхэжэ болохо гээд тэрэ һанамжалба.

Анголодохи байдал тухай резолюциин проект оруулһан Африкын, Азиин оронуудай нэгэниинь Ливи болоно. Энэ резолюциие Генеральна Ассамблейн баталан абаа һаань, Анголын асуудалые амгалан ёһоор, үнэн зүбөөр шиидхэхэ арга боломжо бии болгогдохо гэжэ Ливиин түлөөлэгшэ хэлээ.

Ангола тухай Генеральна Ассамблейн, Аюулгүйн Соведэй гаргаһан шиидхэбэринүүдые Португалиин правительство бэелүүлхэ тон дурагүй гээд Бирмын делегат У Он Сейн муушалан шүүмжэлбэ. Анголын эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэдые Португалиин колонизаторнууд хашана, мүрдэнэ гээд тэрэ зэбүүрхэн үргэлжэлүүлээ. Мүн Анголодоһа шуһанай илгаагай гаргагдажа, тэндэхи хүн зоной хатуу шэрүүнээр дарлагдажа байһан тухай У Он Сейн дурдан хэлэбэ.

Португали хадаа Анголодо бэелүүлдэг өөрынгөө политикые үндэһөөрнь хубилгаха ёһотой гээд Бирмын делегат эрилтэ табиба. Удаалуулан Чехословакиин делегат К. Курка үгэ абаба. Колониальна оронуудта, арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай деклараци ООН-эй Генеральна Ассамблейн XV сессидэ баталагдаһан юм. Тиигээд XVI сессидэ энэ деклараци баталан һайшаагдаа. Энэ деклараци дэлхэйн олонхи хүн зоной хүсэл эрмэлзэлгэнь болоно бшуу гэжэ Чехословакиин делегат үргэлжэлүүлбэ. Зүгөөр Португалиин энэ деклараци[...] Уставые тооног[үй ...] лиин правитель[ство ...] эзэрхэн байха я[...] саха дурагүй г[...] киин түлөөлэгш[э ...] дүүлбэ. Ангол[о ...] дэжэ байһан д[...] бүхы дэлхэйн а[...] далда аюул тох[...] лохо байна.

Дайн байлдаа[...] гээд Португали[...] Анголын ара[...] үзүүлхэеэ арсаһ[...] но бшуу. Ангол[...] болоногүй, А[...] «амгалан байда[...] португалиинхид[...] шашалдана.

Португалиин [...] дэгшэд, Катанг[...] нууд, Алжирай [...] гээдүүд нэгэл [...] гэдэ, арадуудай [...] эсэргүүгээр к[...] дай хэдэг үгэсэ[...] даг байна. Пор[тугали ...] үгэсэлгые бэелү[...] нөөнэй сэрэгэй [...] НАТО үгэдэг б[...] бээ Португалии[н ...] империдэ НАТО[...] жа хүргэдэггүй[...] һаар бариһан г[...] рэ һандаран һа[...]

Анголодохи а[...] риин компани[...] тэндэһээ 18 ми[...] сэбэр олзо аба[...] хэдэнь Анголы[...] шэн үдэртөө 18[...] дог байха юм. [...] нуудай үгэсэлгы[...] гааниинь энэ [...] Португалиин [...] вые хооһоор ур[...] гүйгөөр, бодото[...] абаха хэрэгтэй [...] мэдүүлбэ. Бол[...] шын оруулһан [...] проект соо нимэ[...] жээнүүд заагда[...] үргэлжэлүүлээ. Португалида сэр[...] туһаламжа үзүү[...] тэрээндэ эсэргүү[...] дые хэрэглэхэ а[...] гүйн Соведтэ [...] үзэхэ гэжэ ре[...] проект соо уряа[...]

Анголын асуу[дал ...] гоор лэ шиидхэ[...] ямаршье үүсхэл[...] киин делегаци [...] оратор түгэсхэл[...]

Индонезиин правительствын ши[идхэбэри]

ПАРИЖ, январиин 25. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондентын Джакартаһаа мэдээсэһээр, 18-һаа 40 хүрэтэр наһатай Индонезиин эрхэтэдые бултыень албанда татаха тухай хуулиин проектые январиин 24-дэ Индонезиин кабинет һайшаагаа.

Хуулиин шэнэ проектдэ президент Сукарнын гараа табихыень һаядаа тэрэ үгтахэ гээд мэдээсэ[...] лади [...] тэ хэл[...]

Индо[незиин] оборон[...] бии бол[...] лиин [...] заседан[...]

Пунта-дель-Эстедэ зарлагдаһан зүб[лөөн]

ПУНТА-ДЕЛЬ-ЭСТЕ, январиин 25. (ТАСС). ОАГ-та хабаададаг оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй VIII консультативна зүблөөнэй нэгэдэхи пленарна заседани эндэ январиин 24-дэ болобо. Тус зүблөөн Кубын асуудалые зүбшэн хэлсэхэеэ Колумбиин дурадхалаар зарлагдаһан байна. Кубые муушалан харааха, тэрээндэ элдэб хорилтонуудые хэрэглэхэ зорилго США тэндэ табина бшуу.

Колумбиин түлөөлэгшэ заседанида түрүүлэн үгэ абаба. Кубын Республика тухай империалистическэ пропагандын тараадаг худал хуурмаг үгэнүүдые дабтаад, ОАГ-та ородог гүрэнүүд бултадаа Кубатай харилсаагүй болохо ёһотой гээд эрилтэ табиба. Гватемалын түлөөлэгшэ Колумбиин делегадай хэлээшые дэмжэбэ. Кубада эсэргүү ээрхэг түримхэй добтолгодо хабаадагшад эндэ бэлдэгдээ һэн гээд Гватемалын президент һаяшаг мэдүүлһэн юм.

Кубые муушалан харааха, мүн энэ конференциие зарлаха үндэһэ баримта үгы гэжэ һананаб гээд удаалуулан үгэ хэлэһэн Мексикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Мануэль Тельо мэдүүлбэ. Өөһэдынгөө хуби заяае Куба өөрөө шиидхэхэ ёһотой, Кубын арадай хэрэгүүдтэ оролсожо болохогүй гээд Тельо һанамжалаа. Бразилиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сантьяго Дантас энээниие дэмжэһэн байна. Арадуудай бэеэ даанхай байдалтай болохо, ондоо гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохогүй гэһэн ёһо гуримуудые энэ зүблөөн имагтал баталан тодорхойлжо шадаха байгаа. Энэнь эгээл зүб шиидхэбэри болохо һэн гээд Дантас үргэлжэлүүлбэ. Латиин Америкын оронуудай урда дары шиидхэ[хэ] асуудалнууд оло[н ...] дэ, тэндэхи орону[уд ...] ска талаараа ех[э ...] арадуудынь үгы[...] ажаһуудаг, эдэ [...] нөө зөөри тон т[...] руугаар хубаари[...] жэ Бразилиин [...] дэглэбэ.

Ондоо оронуу[д ...] хэрэгтэ оролсохо[...] дай бэеэ даан[хай ...] болохо ёһо гур[...] лиин, Боливиин [...] дэмжэбэ.

Редактор
Ц. Ц. [...]

Манай адрес, телефо[н]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул Ленин[а ...]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. р[едактора] 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов: партий[ной жизни и] пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и сове[тского строи]тельства — 47-59, промышленности и транспорта, [...] —35-14, культуры — 34-05, писем и рабселькор[ов ...] отдел переводов и корректорская — 35-95. бу[хгалтерия] 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культу[ры] АССР.

Н00583. Зак. [...]